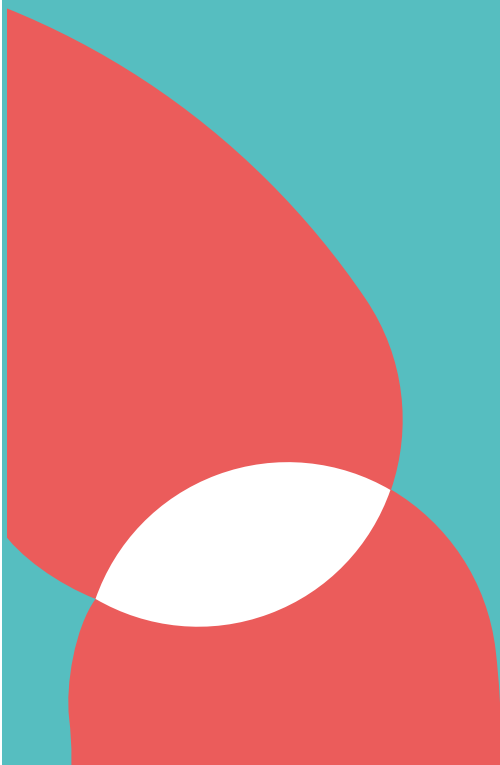

NVAO JAARVERSLAG 2022

24 MEI 2023

NVAO JAARVERSLAG 2022

24 MEI 2023

Voorwoord

Net als de voorgaande twee jaren was ook 2022 een jaar waarin zowel het hoger onderwijs als de werkzaamheden van de NVAO hinder ondervonden van de coronapandemie. Dit had geen significante gevolgen voor de continuïteit van de accreditatieprocessen. Door de ondertussen ontwikkelde ervaring met online beoordelingen, en dankzij de flexibiliteit van onze instellingen, studenten, panelleden en NVAO-medewerkers, konden alle geplande procedures doorgaan. In het voorjaar van 2022 werden eindelijk de meeste contactbeperkingen versoepeld of opgeheven, zodat het hoger onderwijs het contactonderwijs bijna volwaardig kon hernemen, en ook het fysieke contact voor de meeste accreditatieprocessen hersteld kon worden. In sommige gevallen werden zowel in het hoger onderwijs zelf, als bij de NVAO, goede online praktijken voortgezet (zoals de online beoordelingen van de geactualiseerde graduaatsopleidingen in Vlaanderen, of het online vragenuurtje voor de Nederlandse instellingen). Tevens werkten medewerkers weer vaker op kantoor in Den Haag, wat niet enkel binnen de teams verwelkomd werd, maar tevens hernieuwde kansen bood voor de binationale samenwerking, na een contactluwe periode. De NVAO spreekt graag nogmaals haar grote waardering uit voor de studenten, docenten, het ondersteunend personeel in de instellingen en de eigen medewerkers. Niet alleen het onderwijs, maar ook de kwaliteitszorg is in hoge mate overleefd. De getoonde veerkracht is werkelijk indrukwekkend.

Uit het overzicht van de werkzaamheden dat volgt, wordt duidelijk dat het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs nog steeds van goede kwaliteit is, redelijk homogeen in die kwaliteit, en tegemoetkomt aan internationale standaarden. Deze continuïteit en duurzaamheid is, zoals gezegd, de bijzondere verdienste van alle instellingen en belanghebbenden die ons hoger onderwijs door een uitzonderlijke en moeilijke coronaperiode geloodst hebben. Dit belet niet dat het hoger onderwijs de komende tijd voldoende aandacht dient te behouden voor de effecten die deze periode op onze belangrijkste belanghebbenden, de studenten, gehad heeft; zowel op cognitief als niet-cognitief vlak (i.c. studentenwelzijn). We verwijzen hiervoor naar het onderzoek "De kwaliteit van het hoger onderwijs ten tijde van COVID-19", waar de NVAO aan meewerkte, en waar verder dit jaarverslag op ingegaan wordt.

Naast de reguliere accreditatieprocedures was de NVAO ook in 2022 heel actief in aanvullend inhoudelijk werk rond onderwijskwaliteitszorg. Er waren opnieuw (fysieke) events zoals de systeembrede analyse over 'Internationalisering in het curriculum & COIL', er waren opnieuw SAMENaries (bijvoorbeeld over onafhankelijke panels van deskundigen), er was een themadag Europese Universiteiten, en er werd een gezamenlijke gids over kwaliteitsvol werkplekieren gepubliceerd. Vele andere interessante initiatieven vindt u verder in dit jaarverslag. Ook op internationaal gebied heeft de NVAO niet stil gezeten, in lijn met de Europese reputatie en ambitie van de organisatie. De NVAO was onder meer actief op de General Assembly van de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA), en op het European Quality Assurance Forum (EQAF) in Timisoara. Er waren online en fysieke bijeenkomsten met verwante organisaties en instellingen uit de hele wereld, van Azerbeidzjan, Catalonië, Finland, Noorwegen, Oekraïne, Vietnam en Zweden. De NVAO nam deel aan een werkgroep over de implementatie van de Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area voor microcredentials. Beide afdelingen voerden in 2022 accreditatieprocedures uit voor het Framework for the European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes. De Europese ambitie en oriëntatie van de NVAO leidde tevens tot het sluiten van een raamovereenkomst met het Groothertogdom Luxemburg, waardoor de NVAO de vaste kwaliteitszorgpartner wordt in Luxemburg. De eerste beoordelingen werden ondertussen afgerond, en nieuwe voorbereid. De overeenkomst houdt ook samenwerking in voor de ontwikkeling van een nieuw kwaliteitszorgsysteem.

En ten slotte was 2022 tevens het jaar waarin de NVAO zelf het voorwerp was van een targeted review door de Europese koepelorganisatie ENQA. ENQA oordeelde dat de NVAO volledig in lijn

is met de Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, dé Europese standaarden voor kwaliteitszorg. Hierdoor toont de NVAO haar inzet tot de Europese afspraken in het kader van de Bologna-verklaring. Op basis van deze review werd ondertussen de registratie van de NVAO bij The European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR) verlengd.

Ook op bestuurlijk niveau was er bijzonder nieuws: het Comité van Ministers heeft in 2022 Arnold Jonk benoemd als opvolger voor het voorzitterschap van de NVAO, nadat Sander van den Eijnden een goed gevulde carrière inruilde voor een welverdiend pensioen. De NVAO en haar bestuur danken Sander voor het voorzitterschap dat korter was dan gehoopt, maar niettemin zeer belangrijk voor de bestuurlijke vernieuwing en continuïteit van de binationale samenwerking. In het Algemeen Bestuur werden Jo Van Ham en Marc Vermeulen verwelkomd als nieuwe leden. Aan Vlaamse kant vonden geen bestuurswissels plaats.

Intern is 2022 tevens het jaar waarin een bestuursakkoord gesloten werd omtrent de inrichting van de organisatie, de afdelingen en de samenwerking daartussen. Er werd, binnen de contouren van het Verdrag, en ten dienste van de gezamenlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen, een symmetrisch model geconcretiseerd waarin de gemeenschappelijkheid samen beheerd en aangestuurd wordt door het Dagelijks Bestuur. Deze gemeenschappelijkheid dient twee autonome afdelingen die operationeel eigen keuzes kunnen maken om de aansluiting op de eigen context, regelgevende kaders en schaal te kunnen optimaliseren, en hiervoor verantwoording afleggen aan het Algemeen en Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur acht de organisatie hiermee optimaal uitgerust voor de komende jaren, en voor een hernieuwde intensifiëring van de samenwerking.

Een bijzondere opportuniteit dient zich in deze context aan: in heel Europa is er een tendens om beoordelingen van het hoger onderwijs door externe kwaliteitszorgorganisaties op opleidingsniveau te vervangen door of aan te vullen met beoordelingen op instellingsniveau, in lijn met een aanbeveling van de Europese Raad. Deze ontwikkeling manifesteert zich in verschillende vormen en snelheden ook in Nederland en Vlaanderen. In 2022 werden in Nederland een aantal resterende aanvragen voor de InstellingsToets Kwaliteitszorg (ITK) afgehandeld, werd de derde ronde ITK voorbereid, en werden plannen Kwaliteitsafspraken beoordeeld. Parallel loopt het politiek debat over het invoeren van een Instellingsaccreditatie, en was de NVAO betrokken bij de voorbereiding hiervan, in overleg met de overheden. We mochten tevens Minister Dijkgraaf ontvangen in onze kantoren voor overleg hieromtrent. Het moge duidelijk zijn dat de continue dialoog hierover met Vlaanderen, waar in 2022 vier universiteiten, en twee hogescholen de Instellingsreview afronden met positief gevolg, beide partners versterkt in deze Europese evolutie. De NVAO blijft ook de instellingen actief ondersteunen in deze ontwikkelingen. Zo vonden in 2022 bijvoorbeeld meerdere sessies “Op weg naar meer eigenaarschap en (zelf)vertrouwen” plaats. U vindt in dit jaarverslag dan ook een uitgebreider stuk met stellingname van de NVAO ter zake. Ook op andere thema's kan de binationale samenwerking verder vorm krijgen. Zo liet de pandemie in 2022 geen voorbereiding van gezamenlijke fysieke events zoals de Meet&Greet toe, maar wordt dit in 2023 weer opgestart. Ook in de systeembrede analyse rond diversiteit en inclusie zullen instellingen uit beide landen deelnemen. Hoger onderwijs en kwaliteitszorg van goed niveau zijn geen rustig bezit. De context verandert voortdurend, sleetsheid van het bekende ligt op de loer. In die dynamiek doet de NVAO graag haar werk, en ziet ze kansen voor binationale kennisuitwisseling.

Met dit verslag krijgt u een getrouw beeld van de werkzaamheden van de NVAO in 2022. Aanvullend op de weergave van onze primaire activiteiten bevat dit verslag ook een rapportage van het Algemeen Bestuur als intern toezichhoudend orgaan van de NVAO.

Arnold Jonk, voorzitter
Wouter Duyck, vicevoorzitter
Carine Steverlynck, lid Dagelijks Bestuur

Inhoud

NVAO Activiteitenverslag 2022	6
NVAO Bestuursverslag 2022	28

NVAO ACTIVITEITENVERSLAG 2022

24 MEI 2023

Inhoud

Nederland	8
Totaal aantal besluiten	8
Bestaande opleidingen	9
Nieuwe opleidingen	9
Instellingstoets kwaliteitszorg	9
Kwaliteitsafspraken	10
Overige beoordelingen	10
Visitatiegroepen	11
Werkpleklers	12
Deelname mid-term review	12
Andere activiteiten	12
Vlaanderen	14
Inleiding	14
Beoordelingsactiviteiten in Vlaanderen	14
Andere topics	16
Overzicht besluiten	16
Internationale activiteiten	18
Bestuursfuncties	18
Raamovereenkomst Luxemburg	18
Staff Mobility Project FINEEC	18
Europese projecten	18
Andere activiteiten	19
Samenwerking met stakeholders	21
Organisatie NVAO	23
Financiën	27

Nederland

Aan het begin van 2022 woedde de coronapandemie nog in alle hevigheid. Dit was nog steeds van grote invloed op de dagelijkse werkzaamheden en de primaire processen van NVAO Nederland. Medewerkers brachten hun tijd veelal thuis door en het fysiek bezoeken van instellingen en andere stakeholders binnen het hoger onderwijs was vanwege de beperkingen soms nog niet mogelijk. Doordat, na twee jaar werken op afstand, veel ervaring was opgedaan met online bijeenkomsten konden de procedures gewoon doorgang vinden zonder dat dit van invloed was op de kwaliteit van de werkzaamheden. In het voorjaar van 2022 werden een groot aantal beperkingen definitief opgeheven. Dit zorgde ervoor dat visitaties weer op locatie konden plaatsvinden. Ook werkten medewerkers van de NVAO weer vaker op kantoor in Den Haag, om daar met collega's fysiek in contact te komen en met overige partners af te spreken. Terugkijkend is duidelijk geworden dat hybride werken de voorkeur zal blijven houden.

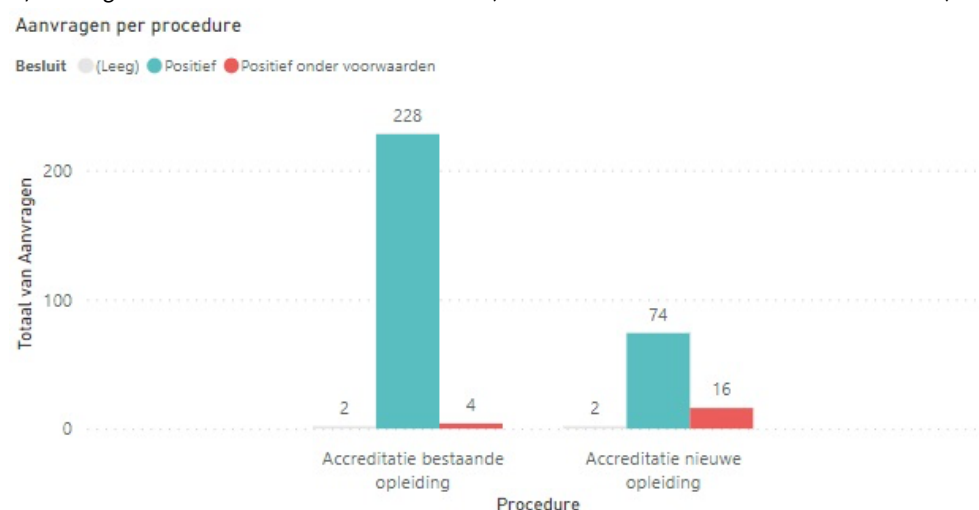
In 2022 heeft NVAO Nederland in samenwerking met de universiteiten en hogescholen in totaal 328 reguliere accreditaties van bestaande en nieuwe opleidingen en Instellingstoetsen Kwaliteitszorg kunnen afhandelen. Een zeer groot deel hiervan heeft digitaal plaatsgevonden, maar ook hebben afhandelingen fysiek of hybride doorgang gevonden. Een procedurewijziging in september van 2022 heeft ervoor gezorgd dat instellingen nu zelf bepalen hoe een visitatie doorgang moet vinden. Dit kunnen instellingen voorafgaand aan een aanvraag doorgeven.

Totaal aantal besluiten

Tabel 1: Totaal aantal besluiten Nederland (incl. besluiten toets voorwaarden / na herstel)

	2021	2022
Accreditatie bestaande opleidingen	370	234
Accreditatie nieuwe opleidingen	96	92
Instellingstoets kwaliteitszorg	3	2
Totaal	469	328

Afbeelding 1: Totaal aantal besluiten Nederland (incl. besluiten toets voorwaarden / na herstel)

Bestaande opleidingen

Kwaliteitsniveau stabiel

Het aantal besluiten dat door de NVAO is afgehandeld in 2022 was aanmerkelijk lager dan in de jaren ervoor. Dit heeft te maken met de pieken en dalen van het aantal beoordelingen over de accreditatiecyclus voor bestaande opleidingen van zes jaar. De vereffening van het visitatierooster maakt hier een einde aan. Het aantal besluiten met betrekking tot de accreditatie van nieuwe opleidingen bleef nagenoeg gelijk.

Duidelijk is dat verreweg de meeste opleidingen die zijn beoordeeld in 2022, voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Dit laat zien dat de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland zeer goed is en stabiel blijft. Slechts 6% van het totaal aantal accreditaties, zowel bestaand als nieuw, heeft het eindoordeel 'positief onder voorwaarden' ontvangen. In slechts vier gevallen is er uitstel verleend aan instellingen.

Nieuwe opleidingen

Tijdelijke regeling TNO beëindigd

Vanwege de coronapandemie is in 2020 de tijdelijke TNO-regeling in het leven geroepen om ook tijdens onzekere omstandigheden de behandeling van ingediende aanvragen voort te kunnen zetten. De regeling is in 2021 verlengd tot september 2022 vanwege de aanhoudende coronaperikelen. Per 1 september 2022 is de tijdelijke TNO-regeling beëindigd vanwege het vervallen van de beperkende maatregelen in Nederland. NVAO Nederland is echter niet volledig teruggekeerd naar de oude procedure, maar heeft de opgedane ervaring gebruikt om de procedure anders in te vullen. Voortaan kan een visitatie fysiek, online of hybride plaatsvinden. Hogeronderwijsinstellingen geven hun voorkeur aan bij een nieuwe aanvraag. Deze informatie deelt de NVAO met potentiële panelleden, waarbij de panelleden kunnen bekijken of de wijze van beoordeling op dat moment passend is. De wijze van beoordeling is altijd een samenwerking tussen de hogeronderwijsinstelling, het panel en de NVAO.

Instellingstoets Kwaliteitszorg

In 2022 heeft NVAO Nederland twee aanvragen voor de Instellingstoets Kwaliteitszorg (ITK) behandeld. Het betrof De Haagse Hogeschool en HAS Green Academy. Zij ontvingen eerder het eindoordeel 'positief onder voorwaarden'. Beide instellingen voldeden aan de gestelde voorwaarden uit een eerder stadium en hebben een positief besluit ontvangen. Met het positieve besluit van deze instellingen is de reeks volledig afgesloten.

De NVAO heeft in 2022 een start gemaakt met de voorbereidingen voor de derde ronde ITK. De colleges van bestuur en directies van universiteiten en hogescholen hebben een brief ontvangen met daarin een uitleg over het proces en de inhoud van de derde ronde ITK. Het doel van deze brief was om te inventariseren welke instellingen de wens hebben om deel te nemen aan de derde ronde ITK. Met de inventarisatie kan NVAO Nederland een goede planning maken en een efficiënt proces vormgeven.

Verlenging ITK

Op verzoek van de Universiteiten van Nederland (UNL), de Vereniging Hogescholen (VH) en op advies van de NVAO is begin 2022 de lopende termijn van de ITK van zeven instellingen door OCW verlengd met twee jaar. Dit verzoek is ingediend vanwege de lopende discussie over de invoering van instellingsaccreditatie, en de onzekerheden die dit met zich meebrengt over de toekomst van het accreditatiestelsel. Daarnaast stonden de instellingen onder grote druk vanwege de maatregelen voor COVID-19.

De instellingen waarvan de lopende ITK-termijn is verlengd zijn:

- Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Hanzehogeschool Groningen;
- Radboud Universiteit;
- Saxion Hogeschool;
- Technische Universiteit Delft;
- Universiteit Utrecht;
- Wageningen Universiteit.

Kwaliteitsafspraken vrijwel afgerond

De NVAO heeft in 2022 de voortgang van het plan voor de Kwaliteitsafspraken van alle 54 deelnemende instellingen beoordeeld. Deze zogenoemde tussentijdse beoordeling heeft de NVAO uitgevoerd op basis van de jaarverslagen over 2021 en de reflectie van de medezeggenschap op de voortgang van de afspraken. Beoordeeld is of de instelling voldoende voortgang heeft geboekt met de verwezenlijking van haar voornemens, rekening houdend met de gepleegde inspanningen en de omgang met onvoorziene omstandigheden. Daarnaast is specifiek beoordeeld of de medezeggenschap en andere relevante belanghebbenden voldoende zijn betrokken bij de uitvoering van het plan.

Op basis van de jaarverslagen en het aanvullend opgevraagde materiaal heeft de NVAO geconstateerd dat vrijwel alle instellingen aan beide criteria hebben voldaan. Begin 2023 heeft de NVAO minister Dijkgraaf geïnformeerd over de stand van zaken van de Kwaliteitsafspraken en per instelling een advies gegeven over de mate waarin de instelling voldoet aan de criteria. Naar verwachting neemt de minister medio 2023 een besluit hierover.

In de jaarlijkse analyse van de voortgang van de Kwaliteitsafspraken constateert de NVAO dat de instellingen voortgang boeken en dat er concrete stappen worden gezet om de doelstellingen te behalen. In de beoordeling constateert de NVAO ook dat de medezeggenschap actief is en dat belanghebbenden worden betrokken bij de uitvoering van de afspraken die door de instellingen zijn gemaakt. Zowel uit de rapportages van de instellingen als de onafhankelijke reflecties van de medezeggenschap wordt duidelijk dat er in het algemeen een grote betrokkenheid is van de medezeggenschap en in brede zin van de onderwijsgemeenschap van een instelling.

Overige beoordelingen

Experiment Leeruitkomsten

Binnen het Experiment Leeruitkomsten kunnen hogeronderwijsopleidingen het onderwijs flexibel inrichten, aansluitend op basis van de behoeften van studenten. Gedurende de looptijd van het experiment werden opleidingen eenmaal beoordeeld aan de hand van een door de NVAO opgesteld protocol. In totaal nemen 21 hogescholen (bekostigd en niet-bekostigd) deel aan het experiment, met 370 deeltijdse en duale varianten van opleidingen.

NVAO Nederland heeft het afgelopen jaar 2022 nagenoeg alle aanvragen afgehandeld. Het totaalbeeld op grond van deze eenmalige, tussentijdse accreditatiebeoordeling is dat de experimenteervarianten aan de gestelde kwaliteitseisen (gaan) voldoen.

Het wetsvoorstel leeruitkomsten is nog niet, zoals de bedoeling was, per 1 september 2022, tot wet verklaard. Het Ministerie heeft daarom het experiment voor onbepaalde tijd verlengd totdat het wetsvoorstel door de Tweede Kamer is goedgekeurd en in werking treedt. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft wel het vaste voornemen om het wetsvoorstel door te zetten.

Rechtspersoon voor hoger onderwijs

Voor nieuwe instellingen die erkend willen worden als 'rechtspersoon voor hoger onderwijs' zijn in het afgelopen jaar vele verkennende gesprekken gevoerd. Uiteindelijk behandelde NVAO Nederland het afgelopen jaar één aanvraag via een verzwaarde toets nieuwe opleiding. Deze aanvraag heeft uiteindelijk tot een accreditatie geleid. Het ontwikkelen van onderwijs dat voldoet aan de kwaliteitscriteria voor erkenning door de overheid blijft moeilijk.

Caraïben

De NVAO heeft in 2022 voor Curaçao drie oordelen verstrekt. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de NVAO verzocht een oordeel uit te spreken over de kwaliteit van opleidingen die publieke instellingen voor hoger onderwijs uit Aruba, Curaçao en Sint Maarten aan de NVAO voorleggen. Het hoger onderwijs van deze drie landen valt niet onder de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Daarom gaat het bij oordelen van opleidingen uit deze landen niet om accreditatie of toets nieuwe opleiding in de zin van de WHW. Het hoger onderwijs van Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) valt wel onder de WHW.

Beoordeling joint programmes via de European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes

In 2022 zijn er zes procedures volgens de European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes afgerond. Hiervan zijn er drie door NVAO Nederland uitgevoerd. De andere procedures zijn door een Spaanse zusterorganisatie en twee verschillende Duitse zusterorganisaties uitgevoerd. Ook worden naar verwachting twee procedures, die in 2022 door de Nederlandse afdeling zijn gestart, medio 2023 afgerond. Andere procedures zijn in verband met COVID-19 tot nader order uitgesteld.

Met veel instellingen is wel overleg gevoerd in het kader van de European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes. De verwachte toename van het aantal aanvragen is echter gedeeltelijk uitgebleven. Wel is er met instellingen gesproken over opleidingen die zij voor de tweede maal willen laten beoordelen via de European Approach.

Visitatiegroepen

Vereffening visitatierooster

Jaarlijks stelt de NVAO met de grootste zorg het visitatierooster samen. Er is echter gebleken dat de verdeling van het aantal beoordelingen over de accreditatiecyclus van zes jaar erg ongelijk is. Die pieken en dalen zorgen voor grote schommelingen in de werkbelasting van alle betrokken organisaties en medewerkers. Om die reden is het visitatierooster in maart 2022 herzien en vereffend. Op deze wijze worden voortaan jaarlijks circa 450 bestaande opleidingen gevisiteerd en geaccrediteerd.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in 2021 de accreditatietermijnen van een groot aantal opleidingen binnen het hoger onderwijs verlengd om op die manier een betere spreiding van de beoordelingen te realiseren en daarmee grote schommelingen in de belasting van organisaties en medewerkers te verminderen. Voor sommige opleidingen is de accreditatietermijn met meer dan twee jaar verlengd en de NVAO heeft hier, in opdracht van de minister, een procedure voor opgesteld. Een voorwaarde die is verbonden aan een verlenging van meer dan twee jaar, is dat betreffende opleidingen voor de oorspronkelijke inleverdatum een schriftelijke verklaring opsturen waarin wordt aangegeven dat er een tussentijdse reflectie heeft plaatsgevonden en waaruit blijkt dat er geen risico's zijn voor de basiskwaliteit van de betreffende opleiding.

Indeling visitatiegroepen

Op 1 november 2022 heeft NVAO Nederland een nieuwe werkwijze geïntroduceerd met betrekking tot de indeling van een opleiding in een visitatiegroep. Voorheen werd een voorstel voor indeling uitgesteld tot uiterlijk twee jaar voor de vervaldatum van de nieuwe opleiding. Deze werkwijze **zorgde** echter voor extra administratieve handelingen en onduidelijkheid. Met de nieuwe manier van werken wordt bij een aanvraag van een nieuwe opleiding direct een voorstel voor een beoogde visitatiegroep gevraagd. Hier spreekt het panel zich over uit en vervolgens neemt de NVAO een besluit. Voor zowel de opleiding als voor de NVAO is zo direct na het accreditatiebesluit duidelijk wat de eerstvolgende inleverdatum wordt.

Werkpleklers

In samenwerking met experts uit het werkveld heeft de NVAO gewerkt aan een gids die opleidingen, studenten en organisaties kan inspireren bij de (verdere) ontwikkeling van het werkpleklers. De gids 'Onderweg naar kwaliteitsvol werkpleklers in het hoger onderwijs', die in 2022 is gepubliceerd, beschrijft een systematiek die kan bijdragen aan de dialoog over de kwaliteit van het werkpleklers binnen het hoger onderwijs en is daarom ook voor visitatiepanels, verantwoordelijk voor de beoordeling van opleidingen met werkpleklers in het programma, relevant.

De gids is beschikbaar gesteld, omdat de uitvoering van het hoger onderwijs niet alleen in collegezalen plaatsvindt, maar steeds meer verschuift naar de werkplek. Hoewel het lastig is om te beoordelen of het leren op de werkplek bijdraagt aan het leren van de student, dient de gids als inspiratiebron voor de borging van opleidingen met werkpleklers in het programma.

Deelname mid-term review

De NVAO heeft in 2022 haar standpunt ten aanzien van de onafhankelijkheid van panelleden, die eerder deelnamen aan een mid-term review binnen dezelfde instelling, verhelderd. Eerder kon maximaal één panellid, dat betrokken was bij een mid-term review, worden voorgedragen voor een visitatie van diezelfde opleiding, vanwege het vergelijkbare, beoordelende karakter van beide trajecten. In de praktijk is gebleken dat hiermee de onafhankelijkheid van dat panellid in het geding kan komen en er sprake van belangenverstrengeling zou kunnen zijn. De NVAO heeft aangegeven dat dit per 1 januari 2023 wordt aangescherpt en panelleden na vijf jaar weer betrokken kunnen worden bij een beoordeling van dezelfde opleiding.

Andere activiteiten

Werkbezoek minister Dijkgraaf

Op woensdag 8 juni 2022 ontving de NVAO minister Dijkgraaf van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) voor een nadere kennismaking met de organisatie. Tijdens zijn bezoek hebben diverse medewerkers van de NVAO de primaire processen, zoals onder andere panelsamenstellingen en accreditatie nieuwe opleidingen, aan de minister gepresenteerd. Verder is er gesproken over de samenwerking tussen de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO), de Inspectie van het Onderwijs (Inspectie) en de NVAO. Het werkbezoek werd afgesloten met een gesprek over instellingsaccreditatie en de toekomst van het Nederlandse stelsel.

Online Vragenuurtje

Sinds 2020 organiseert NVAO Nederland meermaals per jaar een Online Vragenuurtje. Deze online bijeenkomst is in het leven geroepen om medewerkers van instellingen en overige betrokken partijen, ondanks de coronapandemie, toch te kunnen spreken en zo op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen binnen het hoger onderwijs en de actualiteiten met

betrekking tot de kwaliteitszorg. Daarnaast is het voor deelnemers mogelijk om onderwerpen op de agenda te plaatsen en vragen te stellen.

In 2022 heeft er tweemaal een Online Vragenuurtje plaatsgevonden. Op zowel 18 mei als 5 oktober waren er ruim honderd deelnemers aanwezig. Vanwege de grote belangstelling en het feit dat het een efficiënte manier is om stakeholders te woord te staan, worden er in 2023 meer online bijeenkomsten georganiseerd.

‘Op weg naar meer eigenaarschap en (zelf)vertrouwen’

De betrokkenheid bij en de inzet voor goed onderwijs binnen hogescholen en universiteiten is groot. Medewerkers zetten zich dagelijks in voor hun onderwijs waar zij terecht trots op zijn. De NVAO onderschrijft de goede kwaliteit van het onderwijs en helpt graag bij het uitdragen van die kwaliteit aan de buitenwereld. Om die reden heeft de NVAO in 2022 meerdere sessies georganiseerd met als thema ‘Op weg naar meer eigenaarschap en (zelf)vertrouwen’. Het doel van deze bijeenkomsten, die met zeer veel enthousiasme zijn bezocht, was het gesprek aangaan over de mogelijkheden die het kwaliteitszorgstelsel biedt om de inspanningen van een opleiding gericht op kwaliteitsverbetering beter te laten aansluiten op visitaties die passen bij de eigen inrichting en cultuur van de instelling.

Professionaliseringsmiddag voor Secretarissen

Voor (zelfstandige) secretarissen organiseert de NVAO tweemaal per jaar de Professionaliseringsmiddag voor Secretarissen. Deze bijeenkomst is om ontwikkelingen en aandachtspunten in de beoordelingsprocedure te bespreken. De agenda van beide middagen komt tot stand in overleg met de geregistreerde secretarissen. De onderwerpen die zijn aangekaart door de deelnemers, worden plenair en in break-outsessies besproken. Naast het agenderen van onderwerpen bereiden de geregistreerde secretarissen deze middagen roulerend voor. In 2022 zijn beide sessies online gehouden vanwege de onzekerheid rondom de coronapandemie.

Secretaristraining

Zowel in het voorjaar als in het najaar organiseert NVAO Nederland een Secretaristraining. Deze training is voor iedereen die de ambitie heeft om als secretaris op te treden binnen het accreditatiestelsel. De voorkeur ligt hier bij potentiële secretarissen die al ervaring hebben bij het schrijven van zakelijke teksten en die tijd willen investeren in het schrijven van een beoordelingsrapport ten behoeve van het hoger onderwijs. In 2022 is de Secretaristraining in het voorjaar volledig online georganiseerd. De training in het najaar bestond uit een volledige dag waarbij de potentiële secretarissen fysiek aanwezig waren in Den Haag. De twee overige dagdelen vonden online plaats.

TNO Teamdag

Door alle coronamaatregelen werd al enkele jaren geen TNO Teamdag georganiseerd. Na het loslaten van de beperkende maatregelen in 2022 heeft een werkgroep in 's-Hertogenbosch een TNO Teamdag georganiseerd met als thema communicatie en actie. Daarnaast werd er stil gestaan bij bewustwording (wat doe ik en wat doen mijn collega's?) en samenwerken. De TNO Teamdagen blijven een vast onderdeel van de jaarplanning om de procedure en ervaringen met elkaar te bespreken en verder te verbeteren.

Bezwaar en beroep

In 2022 waren er geen bezwaarprocedures tegen accreditatiebesluiten aanhangig.

Algemene verordening gegevensbescherming

In 2022 behandelde NVAO Nederland twee verzoeken op grond van de artikel Algemene verordening gegevensbescherming. Er was in 2022 één bezwaar tegen een besluit op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming bij de NVAO aanhangig. Dit bezwaar is gegrond verklaard.

Vlaanderen

Inleiding

2022 was een jaar waarin we na enkele coronajaren opnieuw volledig fysiek activiteiten konden organiseren. Zo verliepen alle beoordelingsprocedures weer fysiek in de instellingen. Wel hebben we door de afgelopen coronaperiode onze activiteiten kritisch tegen het licht gehouden en werd beslist om de beoordelingen van de geactualiseerde graduaatsopleidingen, de zogenaamde omvormingen, blijvend online te organiseren.

Ook onze andere activiteiten hebben we weer fysiek kunnen uitvoeren. Zo mochten we de kwaliteitszorgmedewerkers uit de instellingen weer fysiek ontmoeten tijdens de SAMENaries. Interacties met buitenlandse kwaliteitszorgcollega's konden ook weer fysiek, met uitwisselingen naar Finland (FINEEC) en de ontvangst van een delegatie uit Vietnam op ons kantoor in Den Haag. Om snel en eenvoudig in dialoog te gaan met andere buitenlandse kwaliteitszorgorganisaties hebben we in 2022 ook online gesprekken gevoerd met de teams van buitenlandse kwaliteitszorgorganisaties.

In 2021 startten we met de nieuwe ronde instellingsreview. Vier universiteiten en twee hogescholen hebben deze intussen volledig doorlopen en kregen in 2022 hun besluit. Zelf toonden wij onze kwaliteit aan tijdens de ENQA Targeted Review. Deze beoordeling resulteerde in een positief rapport, met geen enkele aanbeveling voor het Vlaamse team. De instellingsreview kon op veel interesse en appreciatie van het internationale expertenpanel rekenen.

2022 was ook het jaar waarin we onze systeembrede analyse 'Internationalisering in het curriculum & COIL' afgerond hebben met een bekendmakingsevent te Brussel. De aftrap voor de nieuwe analyse 'Inclusie, differentiatie en diversiteit' werd ook gegeven. Voor het eerst mogen we daar ook een Nederlandse hogeronderwijsinstelling in verwelkomen. Op die manier brengen we de internationale blik nog meer binnen in deze systeembrede analyse, naast de peer-to-peersessie die we ook internationaal invullen.

Met betrekking tot ons werk in Luxemburg zetten we ook in 2022 weer grote stappen. Na enkele jaren ad hoc beoordelingsprocedures uitgevoerd te hebben voor het Luxemburgse ministerie, tekenden we in 2022 een raamovereenkomst met Luxemburg. Daardoor wordt de NVAO de vaste kwaliteitszorgpartner in Luxemburg. De overeenkomst houdt ook samenwerking in op vlak van het ontwikkelen van een nieuw kwaliteitszorgsysteem. Een opdracht waar het Vlaamse team de komende jaren graag zijn tanden in zet.

Beoordelingsactiviteiten in Vlaanderen

Eerste besluiten Instellingsreview

In 2021 is de NVAO gestart met de vernieuwde instellingsreviews. In 2022 kregen de volgende instellingen hun besluit instellingsreview:

- Vrije Universiteit Brussel;
- Universiteit Antwerpen;
- Universiteit Hasselt;
- Katholieke Universiteit Leuven;
- Hogeschool Gent;
- Hogere Zeevaartschool.

Opstart project educatieve masteropleidingen

In 2018 heeft de NVAO de beoordelingen 'Toets Nieuwe Opleiding' uitgevoerd van de nieuwe educatieve masteropleidingen in Vlaanderen. In 2023 zullen deze opleidingen opnieuw bekeken worden door beoordelingscommissies van de NVAO in het kader van hun opleidingsaccreditatie. Na positief besluit zullen zij daarna opgenomen kunnen worden in de eigen regie van de instellingen. In 2022 startten we de coördinatie en voorbereiding van deze beoordelingen op en voerden we gesprekken met de betrokken instellingen, VLIR en VLHORA. De commissiesamenstellingen en bezoekschema's voor deze beoordelingen waren tegen het eind van 2022 zo goed als rond. De beoordelingen zullen plaatsvinden in het voorjaar van 2023.

Systeembrede analyses

In het Vlaamse kwaliteitszorgstelsel voor het hoger onderwijs brengen systeembrede analyses goede praktijken in beeld voor thema's die gelinkt zijn aan onderwijsbeleid en opleidingskwaliteit. Het gaat om goede praktijken die de basiskwaliteit overstijgen en voor Vlaanderen innovatief zijn.

2021-2022: Internationalisering in het curriculum & COIL

In november 2022 werd de systeembrede analyse 2021-2022 officieel afgesloten met de organisatie van het bekendmakingsevenement in samenwerking met VLUHR Internationaal. De werkgroep voor deze systeembrede analyse bestond uit vertegenwoordiging van de Arteveldehogeschool, Howest, UC Leuven-Limburg, Hogeschool Vives en het Instituut voor Tropische Geneeskunde Antwerpen. Geïnteresseerde stakeholders konden tijdens deze voormiddag aan de hand van posterpresentaties kennismaken met de goede praktijken die tijdens deze systeembrede analyse behandeld werden. Het event startte met een lezing van COIL-expert Simone Hackett over 'Relevance and effectiveness of COIL'. Na de posterpresentaties werd het event afgesloten met een panelgesprek 'Trends and evolutions in the COIL universe' waarbij de internationale COIL-experten Ana Beaven, Mirjam Hauck, Piet Van Hove en Reinout Klamer met elkaar in gesprek gingen.

2022-2023: Inclusie, differentiatie en diversiteit

In september engageerden vijf hogeronderwijsinstellingen zich tot actieve samenwerking in de systeembrede analyse voor het academiejaar 2022-2023. De goede praktijken gaan in deze editie over inclusie, differentiatie en diversiteit. Onderwijskwaliteit en inclusie zijn er inherent verbonden met elkaar. Centraal staan de onderzoeksvragen: hoe laat je het inclusiebeleid landen op de werkvloer van een hogeronderwijsinstelling? Hoe zorg je ervoor dat organisatiesystemen en -cultuur samenvallen in die realiteit van inclusief onderwijs?

De Vlaamse Vereniging van Studenten is een actieve partner. Deze systeembrede analyse is er immers één voor studenten, vormgegeven door studenten. De vijf instellingen die hun inzichten delen zijn: Erasmushogeschool Brussel, Karel de Grote Hogeschool, Rotterdam Academy, Thomas More en Universiteit Hasselt/tUL. Voor de eerste keer kon een Nederlandse hogeronderwijsinstelling deelnemen. In samenwerking met het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs wordt gemikt op een duurzaam eindproduct ten dienste van hogeronderwijsinstellingen en studenten.

Procedures European Approach

De Vlaamse afdeling van de NVAO voerde in 2022 één procedure uit volgens het Framework for the European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes. Het betrof een procedure voor een Master of Science/Arts in Digital Communication Leadership. Dit is een Erasmus Mundus Joint Master's degree programme van de University of Salzburg, Oostenrijk; Aalborg University Copenhagen, Denemarken; Vrije Universiteit Brussel, België; en Wageningen University & Research, Nederland. De besluitvorming volgt in 2023 bij gebrek aan gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten voor de opleiding.

Beoordelingen hbo5-opleidingen verpleegkunde

Voor de beoordelingen van de hbo5-opleidingen verpleegkunde leverde de NVAO suggesties voor externe deskundigen aan bij de Onderwijsinspectie. De Onderwijsinspectie voerde in 2021-2022 samen met deze externe deskundigen de beoordelingen uit van twintig hbo5-opleidingen verpleegkunde volgens het sui generis beoordelingskader. Bij deze beoordelingen kregen drie opleidingen een eindbeoordeling 'voldoet' met een gunstig advies zonder meer. Dertien opleidingen kregen een eindbeoordeling 'voldoet gedeeltelijk' wat resulteert in een gunstig advies waarbij het schoolbestuur zich moet engageren om de tekorten weg te werken. Vier opleidingen kregen een eindbeoordeling 'voldoet niet' met een ongunstig advies. Deze opleidingen krijgen een nieuwe beoordeling vanaf november 2023. De NVAO zal voor deze beoordelingen opnieuw externe deskundigen aanleveren. Hiernaast volgt de NVAO de verdere evoluties binnen de regelgeving voor de hbo5-opleidingen op en pleit ervoor dat het borgen van de onderwijskwaliteit van de opleidingen voorop wordt gesteld.

Andere topics

Migratie en IT-vernieuwing

Eind 2021 gingen we in zee met een nieuwe externe partner voor alle werkplekvoorzieningen. In 2022 migreerden daarom alle bestaande voorzieningen naar een nieuwe IT-omgeving en werden nieuwe IT-voorzieningen uitgerold naar alle toestellen (telefoon, tablet, laptop). Om het werken op kantoor te verbeteren, kreeg het draadloos netwerk een upgrade, werden de verouderde beeldschermen vervangen door nieuwe curved-beeldschermen en werden online vergaderruimtes ontworpen.

SAMENaries in 2022

In 2022 hebben we twee SAMENaries georganiseerd voor onze kwaliteitszorgcollega's uit de instellingen. Tijdens een online SAMENarie stonden we stil bij de procedures 'op maat van de eigen regie' waar we het informatiedossier voor nieuwe opleidingen en het zelfevaluatie rapport voor bestaande opleidingen bespraken.

We konden voor het eerst sinds de coronapandemie opnieuw een fysiek SAMENarie organiseren in oktober 2022. Samen met de kwaliteitszorgverantwoordelijken uit de Vlaamse instellingen gingen we aan de slag met het topic 'onafhankelijke en deskundige peers'. Daarbij viel op dat de instellingen in de eigen regie vaak verschillende definities en restricties hanteerden voor de deskundigheid en onafhankelijkheid van commissieleden. Het betreft waardevolle discussies waarvoor de NVAO de uitwisseling van ideeën tussen de instellingen wil faciliteren.

Overzicht besluiten

In 2022 kregen 48 nieuwe opleidingen een besluit toets nieuwe opleiding en kregen 46 bestaande opleidingen een accreditatiebesluit. Op basis van een positief besluit instellingsreview werd de accreditatietermijn van 110 opleidingen in eigen regie verlengd met een termijn van zes jaar.

Tabel 2: overzicht ingediende aanvragen en genomen besluiten 2022 in Vlaanderen

	aanvragen	besluiten
Toets nieuwe opleidingen	41	48
Accreditatie bestaande opleidingen	52	46
Accreditatie op basis van een positieve instellingsreview	110	110
Totaal	203	204

Nadere uitsplitsing

Toets nieuwe opleiding	41	48
• Graduaatsopleiding	12	18
• Professioneel gerichte bachelor	18	15
• Academisch gerichte bachelor	0	2
• Master (excl. educatieve masteropleidingen)	8	9
• Bachelor-na-bachelor	1	1
• Master-na-master	2	3
Accreditatie bestaande opleiding	52	46
• Graduaatsopleiding	2	0
• Professioneel gerichte bachelor	29	28
• Academisch gerichte bachelor	0	2
• Master (excl. educatieve masteropleidingen)	13	16
• Bachelor-na-bachelor	0	0
• Master-na-master	1	0
Accreditaties op basis van een positieve instellingsreview	110	110

Domeinspecifieke leerresultaten

De domeinspecifieke leerresultaten (DLR) beschrijven de onderwijskwalificatie en geven daarmee invulling aan een gemeenschappelijke competentieset waarvan verwacht wordt dat alle studenten ze verwerven binnen de opleidingen die tot die onderwijskwalificatie opleiden. Domeinspecifieke leerresultaten worden, door middel van structureel overleg, gezamenlijk uitgeschreven door de instellingen die een bepaalde (nieuwe of hernieuwde) onderwijskwalificatie aanbieden.

De NVAO valideert de domeinspecifieke leerresultaten voor de master-, bachelor-, en graduaatsopleidingen in Vlaanderen. Dit voor zowel nieuwe opleidingen (bij het indienen van een toets nieuwe opleiding) als bij het actualiseren van reeds bestaande domeinspecifieke leerresultaten.

In 2022 heeft NVAO Vlaanderen 54 DLR's gevalideerd.

Tabel 3: overzicht aantal gevalideerde DLR's in Vlaanderen

	2022
Graduaat	9
Professioneel gerichte bachelor	7
Academisch gerichte bachelor	3
Master	16
Bachelor-na-bachelor	3
Master-na-master	16
Totaal	54

De domeinspecifieke leerresultaten worden op niveau ingeschaald in de Vlaamse kwalificatiestructuur en worden gepubliceerd in de kwalificatiedatabank van het Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS).

Internationale activiteiten

Bestuursfuncties

Directeur NVAO Nederland mr. Luut Kroes was in 2022 lid van het bestuur (Treasurer) van het European Consortium for Accreditation (ECA). Voor het ECA worden de bestuursleden na voordracht van de leden verkozen voor een periode van twee jaar.

Raamovereenkomst Luxemburg

Sinds 2017 voert het Vlaamse team van de NVAO beoordelingen uit in Luxemburg in opdracht van het Ministerie van Hoger Onderwijs en Onderzoek. Zo vonden de eerste onderwijsbeoordeling van de Universiteit van Luxemburg en de gecombineerde instellings- en opleidingsbeoordelingen van drie private hogeronderwijsinstellingen plaats. In 2022 is de samenwerking bestendig met een raamovereenkomst waarin de NVAO is aangeduid als de kwaliteitszorgorganisatie die voortaan alle beoordelingen van het hoger onderwijs in Luxemburg zal uitvoeren. Naast de private hogeronderwijsinstellingen en de Universiteit van Luxemburg zal de NVAO ook de opleidingen op EQF-niveau 5 aangeboden door de Lycées beoordelen. De raamovereenkomst werd op 28 februari 2022 ondertekend door de Luxemburgse Minister van Hoger Onderwijs en Onderzoek en de vicevoorzitter van de NVAO. Hierin is tevens vastgelegd dat de NVAO het ministerie zal adviseren bij de totstandkoming van het nieuwe kwaliteitszorgstelsel en de ontwikkeling van een nationaal beoordelingskader voor microcredentials. In jaarlijkse actieplannen wordt aangegeven wat de werkzaamheden voor het betreffende jaar zullen inhouden.

Staff Mobility Project FINEEC

In december 2022 ging beleidsmedewerker Mike Slangen op bezoek bij onze Finse collega's in het Hoge Noorden. Ondanks de koude weersomstandigheden, werden er warme, open en transparante discussies gevoerd over beide kwaliteitszorgstelsels. De sterke punten van beide stelsels werden besproken en tegelijk werd gezocht naar mogelijke oplossingen voor problemen waar we beiden tegenaan lopen in ons eigen stelsel. Naast (interne) kwaliteitszorg werd er ook gesproken over het unieke Vlaamse stelsel (zonder standaarden of criteria), studentenvertegenwoordiging in externe kwaliteitszorg, communicatie en training van commissieleden. Een zeer interessante uitwisseling waar nieuwe contacten gelegd werden die kunnen leiden tot meer internationale samenwerking tussen NVAO en FINEEC.

Europese projecten

ENQA Working Group on Micro-credentials

De NVAO nam deel aan de ENQA-werkgroep over microcredentials. In 2022 kwam de werkgroep verschillende keren online samen en had ze eveneens een meeting in Londen om alle standpunten samen te leggen en een publicatie voor te bereiden. De publicatie focust op de kwaliteitszorgaspecten die verbonden zijn aan het inrichten van microcredentials. Meer specifiek richtte de werkgroep zich op hoe de Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area kunnen worden toegepast op het aanbod van microcredentials, en op de externe kwaliteitszorg voor microcredentials die nu al in voege is. Dagmar presenteerde enkele resultaten tijdens het ENQA online event: External quality assurance of microcredentials op dinsdag 27 september 2022 en tijdens de EQAR Members' Dialogue op donderdag 8 december 2022 in Praag. De publicatie wordt verwacht in 2023.

EQAVET

EQAVET (European Quality Assurance in Vocational Education and Training) is een vrijblijvend Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding. Het

Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) fungeert sinds 2011 als National Reference Point voor EQAVET in Vlaanderen. AHOVOKS brengt, ter ondersteuning van de kwaliteitszorg van VET-opleidingen, relevante belanghebbenden op nationaal en regionaal niveau samen om kennis te delen op niveau van systemen of aanbieders. AHOVOKS kreeg via een ERASMUS+ KA3 projectfinanciering om als National Reference Point nog sterker in te zetten op informatiedoorstroom en bracht daarvoor de NVAO, de Vlaamse Sociale Inspectie en de Onderwijsinspectie samen. Binnen het project nemen deze partners deel aan enkele peer reviews in het buitenland en dragen ze bij tot een beschrijvende studie op systeemniveau over de Vlaamse kwaliteitsborgingssystemen in beroepsonderwijs en -opleiding. De NVAO nam ondertussen deel aan een peer review georganiseerd door het Luxemburgse 'Ministère de l'Education Nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse (MENJE) gericht op datamanagementsystemen voor VET-opleidingen. In 2023 zal de NVAO deelnemen aan een peer review georganiseerd door Vlaanderen gericht op kwaliteitsborging van leren op de werkplek voor studenten die reeds aan het werk zijn.

Andere internationale activiteiten

Bezoek Hue University Vietnam

Dat het Vlaamse stelsel in het buitenland veel interesse weet op te wekken, is ook dit jaar weer duidelijk geworden. In augustus mochten we een delegatie ontvangen vanuit de Hue University in Vietnam. Zij waren op bezoek bij de Universiteit Gent in het kader van een internationaal project, onder leiding van professor Martin Valcke. Ze brachten dus ook een bezoek aan het NVAO-kantoor in Den Haag waar gesproken werd over de evolutie van beide kwaliteitszorgstelsels.

Online overleg met internationale partners

Ook in 2022 voerden we diverse online gesprekken met onze internationale partners. Zo sprak het Vlaamse team onder andere met de teams van UKÄ (Zweden), NOKUT (Noorwegen), AQU (Catalonië) en NAQA (Oekraïne). De gesprekken hadden diverse invalshoeken en leidden tot een vruchtbare uitwisseling van ideeën over verschillende thema's. Vanuit de partners was er met name belangstelling voor onze instellingsreview, NVAO's Waarderende Aanpak en de kwaliteitszorg van Europese Universiteiten en gezamenlijke opleidingen.

De Nederlandse afdeling voerde ook diverse gesprekken met internationale partners. Zo heeft NVAO Nederland online gesproken met onder andere de QAA (Verenigd Koninkrijk), TKTA (Azerbeidzjan), IKCA (Kazachstan), AAQ (Zwitserland) en KAAE (Koerdistan). Tijdens deze interessante bijeenkomsten zijn diverse thema's ter sprake gekomen, zijn ideeën uitgewisseld en is er gesproken over de overeenkomsten en verschillen tussen de stelsels van de betreffende landen.

Bezoek delegatie accreditatieorganisatie TKTA

Woensdag 20 april 2022 bezocht een delegatie van TKTA, een accreditatieorganisatie uit Azerbeidzjan, NVAO Nederland. Het doel van dit gesprek was een verkenning over samenwerkingsmogelijkheden tussen de twee organisaties. Zo bevindt TKTA zich momenteel in het proces om een ENQA geregistreerde accreditatieorganisatie te worden. Ondersteuning vanuit de NVAO voor het doorlopen van deze procedure is een van de wensen van TKTA. Daarnaast werden ook mogelijkheden verkend voor het uitwisselen van personeel, advies- en trainingsmogelijkheden. In juni is een MOU getekend om de onderlinge samenwerking te bekrachtigen.

Themamiddag Europese Universiteiten

Op 30 mei 2022 vond bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een themamiddag Europese Universiteiten plaats. Hier waren voornamelijk medewerkers van

Nederlandse hogescholen en universiteiten bij aanwezig die al dan niet met 'hun transnationale alliantie' een voorstel hebben ingediend bij de Europese Commissie om de Europese Onderwijsruimte te versterken. Namens de NVAO werden hier de European Approach, de joint programmes en joint degree onder de aandacht gebracht. Verder werd stilgestaan bij het te doorlopen tijdspad voor het indienen van een toets nieuwe opleiding door de alliantie ingegeven, vanwege onder andere de verschillen in wet- en regelgeving en accreditatiestelsels per land.

ECA seminar - Parijs

Parijs was op 12 september host van het ECA seminar. Hier werd voor het eerst in lange tijd weer met deelnemers fysiek afgesproken. Het programma was overvol. Zo werden er onder andere presentaties verzorgd over academische integriteit (QQI), The future of the QA and recognition area (Europese Commissie), en hybride onderwijs (SQAA). Luut Kroes (Directeur Nederland) presenteerde het project Werkplekleren. Dit zorgde voor een levendige discussie. Naast het ECA seminar waren er ook twee cursusdagen op 13 en 14 september. Het thema van de cursusdagen was 'European Approach for QA of Joint Programmes'. Er vonden geanimeerde gesprekken plaats over de aspecten van het European Approach kader en de nationale kaders van partnerlanden als Oostenrijk, Roemenië, Slovenië, Spanje en Zweden werden besproken.

Bologna the Peer Group A

Riga was het decor voor de Bologna the Peer Group A on Qualifications Framework op 20 en 21 oktober 2022. Ook NVAO Nederland was hier aanwezig met een delegatie. Na veel online gewerkt te hebben, kwam de groep van 25 deelnemers uit 15 verschillende landen bijeen voor een zogenoemde Peer Learning Activity (PLA) met presentaties van deelnemers uit Canada, Ierland, Malta en Letland. Op dag twee werd er gesproken over het werk van de Peergroup A en de subgroepen die een PLA gaan verzorgen (werkgroepen micro-credentials, self-certification en short cycle higher education).

ENQA General Assembly

Van 26 tot en met 28 oktober vond in het Karolinska Instituut te Stockholm het ENQA General Assembly plaats. Tijdens deze algemene vergadering stond onder andere de wereldwijde samenwerking op het gebied van kwaliteitsborging op het programma. Verder kwamen onderwerpen als academische integriteit en kwaliteitsborging van e-learning ter sprake. Samen met QQI uit Ierland heeft NVAO Nederland, namens de ENQA-werkgroep 'Academische Integriteit' een presentatie verzorgd. Er werden onder andere bevindingen besproken en daarnaast werden aanbevelingen gedaan ten aanzien van het onderzoek naar academische integriteit.

European Quality Assurance Forum

Ruim driehonderd deelnemers uit het hoger onderwijs waren aanwezig bij het European Quality Assurance Forum (EQAF) om in Timisoara meer te horen en te leren over waarden in hoger onderwijs. Het thema in 2022 was 'Shaping or sharing? QA in a value-driven EHEA'. In workshops en presentaties deelden enthousiaste en bevlogen collega's van instellingen, bureaus en Quality Assurance organisaties graag hun inzichten, visies en ideeën met betrekking tot de bedreigingen, mogelijkheden en ontwikkeling in het hoger onderwijs.

Samenwerking met stakeholders

De NVAO overlegt periodiek met de Vlaamse en Nederlandse ministers van Onderwijs en hun respectievelijke administraties. In 2022 participeerde het Dagelijks Bestuur van de NVAO tweemaal in het overleg tussen beide ministers (Comité van Ministers). Met de Nederlandse en Vlaamse departementen van Onderwijs vindt structureel ambtelijk overleg plaats.

Vlaanderen

NVAO Vlaanderen gaat regelmatig in overleg met haar stakeholders over de ontwikkeling van het Vlaamse kwaliteitszorgstelsel en andere thema's. Elke twee maanden organiseert de NVAO het Klankbordoverleg. Dit overleg brengt de vertegenwoordigers samen van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad, de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS), het Departement Onderwijs en Vorming (DOV), en het Kabinet van de Vlaamse Minister van Onderwijs.

Daarnaast is NVAO Vlaanderen ook waarnemer in de Stuurgroep 'Learning Outcomes' van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR). De afdeling Vlaanderen had in 2022 diverse contacten met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad, NARIC Vlaanderen, het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) en de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).

Nederland

NVAO Nederland houdt op verschillende niveaus contact met de koepelorganisaties Vereniging van Universiteiten (UNL), de Vereniging Hogescholen (VH), de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO), de Inspectie van het Onderwijs, de Onderwijsraad, de organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs (Nuffic), het Informatiecentrum Diplomawaardering (IDW), het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) en de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb). Voor periodiek overleg met diverse stakeholders is een stakeholdersoverleg ingesteld. De NVAO participeert in de Klankbordgroep NLQF.

De NVAO heeft in 2022 de samenwerking met de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) en de Inspectie van het Onderwijs (Inspectie) voortgezet. De CDHO, NVAO en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) werken intensief samen om te komen tot een betere taakverdeling tussen de betrokken organisaties bij de beoordeling van attributen van opleidingen, zoals naam, voertaal en indeling in het Centraal Register Opleiding Hoger Onderwijs (CROHO).

Met de NVAO en de Inspectie is gewerkt aan afstemming met OCW over knelpunten in wet- en regelgeving die de uitvoering van de taken bemoeilijken. Aangezien deze knelpunten veelvormig en complex zijn, is er veel tijd en inzet nodig om tot een goede probleemanalyse en vervolgens tot passende oplossingen te komen. De NVAO constateert dat de bewaking van de voortgang van het proces actieve aandacht van alle betrokkenen vraagt, maar dat er in dit verslagjaar duidelijke stappen zijn gezet. Ook zijn de drie organisaties nadrukkelijk samen opgetrokken bij discussies over instellingsaccreditatie en het gebruik van risico-modellen voor de beoordeling van het onderwijs.

Met de evaluatiebureaus heeft NVAO Nederland regelmatig overleg, zowel bilateraal als gezamenlijk, om de uitvoering van het kwaliteitszorgstelsel, de ontwikkelingen en de visitatietrajecten te bespreken.

Onderzoeksrapport: 'De kwaliteit van het hoger onderwijs ten tijde van COVID-19'

In 2022 heeft de NVAO, in samenwerking met de Inspectie van het Onderwijs (Inspectie), het gezamenlijke onderzoeksrapport "De kwaliteit van het hoger onderwijs ten tijde van COVID-19" gepresenteerd. Uit dit onderzoek is gebleken dat de coronapandemie ook op het hoger onderwijs een grote impact heeft gehad. Toch is gebleken dat de onderwijskwaliteit in grote lijnen overeind is gebleven. Dit kwam mede door het snelle schakelen van hogescholen en universiteiten naar online onderwijs dat zij dit systematisch hebben verbeterd. Hierdoor bleef de studievoortgang voor de meeste studenten in stand. Toch werd in het onderzoeksrapport geconcludeerd dat er ook serieuze zorgen waren. Veel studenten hebben het tijdens de coronapandemie moeilijk gehad en in die periode is de somberheid toegenomen. Daarnaast hadden ze het soms moeilijk om gemotiveerd te blijven en misten ze contact met docenten en medestudenten enorm. Naast deze zorgen is het goed mogelijk dat veel studenten een achterstand hebben opgelopen op persoonlijk én sociaal vlak. Verder verschaalde de leerervaring, bijvoorbeeld door een gebrek aan praktijkoefening en het niet doorgaan van eventuele stages.

Hoewel de omstandigheden ten tijde van het uitbrengen van het onderzoeksrapport enorm waren verbeterd, stellen de onderzoekers dat de negatieve gevolgen veel langer voelbaar zijn. De onderzoekers hebben aangegeven dat de gemiste leerervaring moet worden ingehaald en dat er actief moet worden gewerkt aan de bevordering van het studentenwelzijn. De NVAO en de Inspectie duiden de verantwoordelijkheid van alle betrokken actoren.

Organisatie NVAO

Bestuur

De Nederlandse en Vlaamse leden van het Bestuur van de NVAO zijn deskundig op het gebied van het hoger onderwijs, de beroepspraktijk van het hoger onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek of op het gebied van kwaliteitszorg. Het Algemeen Bestuur van de NVAO richt zich op het strategisch beleid van de organisatie, bestaat uit maximaal vijftien leden en wordt voor een periode van vier jaar benoemd door het Comité van Ministers (de Nederlandse en Vlaamse Ministers bevoegd voor hoger onderwijs). De voorzitter en maximaal vier andere leden van het Algemeen Bestuur vormen het Dagelijks Bestuur van de NVAO. Het Dagelijks Bestuur, en voor Nederland tevens de Directie, is door het Algemeen Bestuur gemandateerd om te beslissen over concrete aanvragen.

Het Bestuur legt over 2022 verantwoording af in het Bestuursverslag (zie pagina 29).

Bureau

Archief

In 2022 heeft het Archief zich beziggehouden met de registratie en verspreiding van (digitale) poststukken en heeft de afdeling het handboek documentaire informatievoorziening (DIV) gepubliceerd. Dit handboek bevat handleidingen en overzichten van werkzaamheden. Daarnaast was de afdeling Archief nauw betrokken bij de uitfasering van SWIT. Zo waren zij verantwoordelijk voor de archivering van SWIT-bestanden en het creëren van de nieuwe werkomgeving. Hiervoor hebben zij studentmedewerkers ingewerkt en begeleid. Er was ook een belangrijke rol weggelegd voor de archiefmedewerkers bij de definitieve ingebruikname van Microsoft Dynamics bij de afdeling Nederland. Ze registreerden niet alleen nieuwe aanvragen van instellingen, maar zijn ook belangrijk geweest bij de verdere optimalisatie en voortgang van het CRM-systeem. Verder is Archief belangrijk geweest bij de verdere digitalisering van NVAO Nederland.

Automatisering

Op het gebied van automatisering is er in 2022 veel veranderd binnen de NVAO Nederland. Aan het begin van het jaar is SWIT uitgefaseerd en is Microsoft Dynamics definitief in gebruik genomen voor de afhandeling van de werkprocessen die met accreditatie verband houden. In het nieuwe CRM-systeem worden alle (digitale) aanvragen verwerkt en de primaire processen worden van daaruit in gang gezet. Bij de verdere ontwikkeling van onder andere Dynamics is er in 2021 gestart met een aanbestedingstraject voor het kavel applicaties. Begin 2022 is er in Business Base een nieuwe partner gevonden.

Ook voor het aanbestedingstraject voor de kavel kantoorautomatisering & infrastructuur is er in 2022 een nieuwe partner gevonden voor het beheer van de IT-omgeving van NVAO Nederland, CDHO en CMMBO. Per februari 2022 is Acknowledge hier verantwoordelijk voor. Zij hebben zich eerst gericht op het inrichten en optimaliseren van de bestaande omgeving. Vervolgens heeft Acknowledge de netwerkverbindingen aangepast en vernieuwd. Vanwege het wereldwijde tekort aan chips is de nieuwe hardware later in 2022 uitgerold binnen de organisatie.

De systemen van de NVAO wisselen de Vlaamse datagegevens automatisch uit met de Vlaamse overheid (AHOVOKS). De Nederlandse datagegevens worden voor het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO) uitgewisseld met de Dienst Uitvoering Onderwijs Groningen (DUO).

Communicatie

In 2022 heeft de nasleep van de coronapandemie nog een behoorlijke stempel gedrukt op de werkzaamheden van de afdeling Communicatie. Zo kon voor het derde jaar op een rij de Meet&Greet in de Zoo in Antwerpen geen doorgang vinden. Dit had met name te maken met een gebrek aan tijd voor de organisatie van het evenement en de onzekerheid met het oog op nieuwe maatregelen.

NVAO Nederland heeft in 2022 meerdere online evenementen georganiseerd. Zo is er tot twee keer toe een Online Vragenuurtje georganiseerd. De periodieke trainingen voor Nederlandse voorzitters en secretarissen en Vlaamse commissieleden vonden vrijwel allemaal online plaats. Niet alleen vanwege de coronamaatregelen, maar ook omdat gebleken is dat het een zeer efficiënte manier is om kennis over te dragen.

De NVAO informeert via persberichten, nieuwsflashes en berichten op sociale media de nationale en internationale doelgroepen over haar werkzaamheden in Nederland, Vlaanderen en internationaal.

HR

Aan het begin van het jaar golden er zowel in Nederland als Vlaanderen nog coronamaatregelen en om die reden was thuiswerken de norm voor de medewerkers. Alleen wanneer het werk of de thuissituatie het niet toeliet om thuis te werken, zijn collega's op kantoor geweest. Nadat de coronabeperkingen later in 2022 zijn opgeheven, was het voor medewerkers van de NVAO weer mogelijk om dagelijks naar kantoor te komen voor werk, overleg en bijeenkomsten.

Op 27 januari is er op kantoor in Den Haag een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) uitgevoerd door de Arbo Unie. Uit het rapport blijkt dat de werkplekken een zeer nette indruk maken en dat ze voorzien zijn van goed verstelbaar meubilair, waarbij je zowel zittend als staand kunt werken. Verder heeft de Arbo Unie geconcludeerd dat er voldoende voorzieningen op het gebied van ontspanning, vergaderen en BHV-gerelateerde zaken aanwezig zijn. Er is geadviseerd om een verdiepend onderzoek te doen naar de psychosociale belasting (PSA), medewerkers periodiek te informeren over juiste werkplekinrichting en daarnaast overheidsmaatregelen met betrekking tot het coronavirus nog strikter na te leven.

Door het vertrek van een aantal medewerkers, die BHV gecertificeerd waren, is de NVAO in 2022 op zoek gegaan naar nieuwe leden voor het BHV-team. In de tweede helft zijn de nieuwe BHV'ers benoemd en hebben zij de cursus succesvol afgerond. Door de invulling van het nieuwe team is er dagelijks minimaal één BHV'er op kantoor die in noodsituaties kan handelen.

In het tweede half jaar van 2022 is NVAO Nederland gestart met de voorbereidingen op het samenvoegen van personeelsinformatie en financiële systemen. Dit zorgt voor meer efficiency en gemak, zowel voor de medewerkers als de betrokken afdelingen. De nieuwe omgeving moet per 1 januari 2023 operationeel zijn.

In 2022 heeft de afdeling HR, samen met een externe partner, hard gewerkt aan de implementatie van het Functiegebouw Rijk (FGR). Het FGR biedt een overzichtelijk functielandschap binnen het Rijk met daarbinnen transparantie over loopbaanmogelijkheden en het faciliteren van de inzetbaarheid van medewerkers. Het biedt ook een basis voor sturen op resultaten en ontwikkeling. De verwachting is dat het FGR in 2023 definitief van toepassing is.

Het aantal medewerkers omvat 40,17 FTE tegenover 46,94 FTE in 2021. Dit heeft met name te maken met het uitbesteden van IT aan externe partijen en daarnaast is er afscheid genomen van

meerdere werknemers. Eén daarvan ging met pensioen en vijf zijn een nieuwe weg ingeslagen in hun carrière.

Tabel 4: NVAO fte's per functie, per 31 december (excl. Ingehuurd personeel)

	2021	2022
Beleidsmedewerkers	20	16,45
Internationalisering	2,11	2,11
Ondersteuning en Bedrijfsvoering	18,8	15,84
Management en Directie	3,33	2,99
Bestuur	2,7	2,78
Totaal fte	46,94	40,17

In het gebouw van de NVAO in Den Haag zijn tevens gevestigd de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) en de Commissie Macrodoelmatigheid MBO (CMMBO). De commissies opereren onafhankelijk, maar de medewerkers en de logistieke en facilitaire voorzieningen zijn ondergebracht bij de NVAO (zie tabel 5). In 2022 is er afscheid genomen van één medewerker van de CDHO.

Tabel 5: CDHO/CMMBO fte's per functie, per 31 december (excl. Ingehuurd personeel)

	2021	2022
CDHO	4,83	3,83
CMMBO	2,33	2,33
Totaal fte	7,16	6,16

Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad (OR) voerde in het verslagjaar negentienmaal een regulier overleg en tweemaal een extra ingelast overleg met de werkgever. Voor OR-interne besprekingen is de OR negentien keer samengekomen.

In het laatste kwartaal van het jaar heeft een OR-lid zich gedurende de zittingstermijn teruggetrokken waardoor de OR een lange periode met vier leden heeft gefunctioneerd. Door het terugtrekken van een OR-lid heeft de OR in de eerstvolgende interne vergadering de voorzitter, vicevoorzitter evenals secretaris(sen) benoemd. Dit is tijdens de vergadering mondeling bevestigd en daarna alsnog schriftelijk vastgelegd op 24 november 2022.

Omdat de zittingstermijn van alle huidige OR-leden per 1 maart 2023 afloopt, zijn in het najaar van 2022 de voorbereidingen voor de verkiezingen gestart. De verkiezingsperiode loopt nog tot februari 2023.

Ook in 2022 heeft de OR zich beziggehouden met organisatieverandering. Dit heeft in november 2022 geleid tot een positief advies. De OR heeft aanvullende opmerkingen en vragen gesteld die in een brief van het bestuur in december 2022 zijn beantwoord.

Voor de meer reguliere werkzaamheden van de OR zijn, zoals ook in de voorgaande jaren, de agenda voor de vergaderingen en de verslagen van het overleg tussen werkgever en de OR via het intranet met de medewerkers gedeeld. Door een technische fout waren zowel de agenda als ook de verslagen geruime tijd niet zichtbaar voor medewerkers. Deze fout is eind 2022 opgelost. Terugkerende onderwerpen op de agenda waren ook in 2022 de maatregelen in het kader van COVID-19 en daarmee samenhangend het thuiswerkbeleid, het plan van aanpak dat opvolging geeft aan het eind 2018 uitgevoerde medewerkerstevredenheidsonderzoek, de bureaudag van 14 november 2019 en de invoering van het Functiegebouw Rijk (FGR). Verder is er gesproken over diverse aanbestedingstrajecten.

In 2022 werden opnieuw vele HR-gerelateerde onderwerpen geagendeerd. Thema's zoals de personeelsregeling, de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en het plan van aanpak naar

aanleiding van de RI&E, BHV en ontruimingsoefening, evenals de wisseling van de bedrijfsarts/arbodienst (afdeling Vlaanderen) waren onderwerp van gesprek. In verband met het aflopen van de benoemingstermijnen van de vertrouwenspersoon is ook het traject van werving (in- en extern) onderwerp van gesprek geweest met de OR.

De OR heeft in 2022 een *primair proces* OR opgesteld. In dit document zijn met de werkgever afspraken gemaakt die voor een beter procesverloop moeten zorgen. Het gaat onder andere om de tijdigheid van het opleveren van stukken over en weer, het proces voor instemmings- en adviesverzoeken en de communicatie met medewerkers.

De OR heeft ingestemd met i) personeelsregeling; ii) PAGO; iii) RI&E en plan van aanpak; iiiii) regeling thuiswerkplek; v) Nederlandse aanbesteding personeelsinformatie- en financieel systeem; vi) Vlaamse aanbesteding personeelsinformatie- en financieel systeem; vii) externe vertrouwenspersoon afdeling Vlaanderen; viiii) Arbodienst afdeling Vlaanderen.

De OR heeft adviezen uitgesproken over i) het bestuursakkoord; ii) benoeming DB-lid (mondeling tijdens een vergadering).

In het eerste kwartaal hebben de leden van de OR in de oude samenstelling een scholing bijgewoond van twee dagdelen. De focus van deze scholing lag op het financiële beleid, SWOT-analyses (invloed op het te voeren (financieel) beleid) en begroting.

Vertrouwenspersonen

De NVAO kent sinds 2022 een nieuwe vertrouwenspersoon voor ongewenste omgangsvormen en voor integriteit en heeft deze twee rollen intern belegd bij één medewerker. Een nieuwe externe vertrouwenspersoon ongewenste omgangsvormen is werkzaam bij de Arbo Unie. Medewerkers kiezen zelf of, en zo ja, met welke vertrouwenspersoon zij een gesprek aangaan.

De externe vertrouwenspersoon kreeg in 2022 één melding. De interne vertrouwenspersoon kreeg het afgelopen jaar vier meldingen. Deze meldingen betroffen ongewenst gedrag, waarbij o.a. gevoelens van onveiligheid, niet gehoord worden en niet integer handelen met de vertrouwenspersonen werden gedeeld. Er werden meer gesprekken gevoerd dan er meldingen waren.

Het jaar 2022 was een roerig jaar met veel personele wisselingen, nieuwe bestuursleden, langdurige uitval van medewerkers. Volgend jaar staat in het teken van het verbeteren van de samenwerkingsrelatie om proactief te kunnen bijdragen aan een veilige werkomgeving.

Financiën

De NVAO heeft over het jaar 2022 een negatief resultaat behaald van €301.425. Het negatief resultaat bestaat uit een negatief resultaat van €639.493 aan Nederlandse zijde en een positief resultaat van €338.068 aan Vlaamse zijde. Na de mutaties in de bestemde reserve bedraagt de mutatie in de onbestemde reserve in 2022 een onttrekking van €326.000 (2021: onttrekking €53.000). Dit bestaat uit een onttrekking van €364.000 aan Nederlandse zijde en een toevoeging van €38.000 aan Vlaamse zijde.

In 2022 is aan Nederlandse zijde het aantal beoordelingen gezakt van 469 naar 328. Vooral het aantal bestaande opleidingen dat beoordeeld is, is afgenomen. Dit heeft te maken met de vereffening van het visitatierooster. Deze ongelijkheid van het aantal beoordelingen over de accreditatiecyclus van zes jaar is altijd ongelijk geweest. De pieken en dalen hebben gezorgd voor grote schommelingen in de belasting van alle betrokkenen. Ook de Instellingstoets Kwaliteitszorg (ITK) was in 2022 afgerond. Er zijn alleen drie instellingen met voorwaarden beoordeeld. Wel is er een begin gemaakt aan de derde ronde ITK.

Het aantal aanvragen voor nieuwe opleidingen en accreditaties van Vlaamse instellingen is nagenoeg gelijk gebleven in 2022. Het aantal nieuwe opleidingen dat is beoordeeld is licht gestegen en het aantal beoordelingen van bestaande opleidingen is licht gedaald. Het aantal accreditaties op basis van een positieve instellingsreview was in 2022 gelijk aan het jaar ervoor, namelijk 110 beoordelingen.

Na verwerking van het resultaat komt het vermogen van de NVAO uit op €2.823.242 (2021: € 3.124.667). De solvabiliteit komt daarmee op 49,0 procent (2021: 51,1 procent).

Marktrisico of prijsrisico

De NVAO heeft geen financiële instrumenten waarbij een bijzonder marktrisico of prijsrisico wordt gelopen.

Kredietrisico

De afnemers van de NVAO zijn voornamelijk onderwijsinstellingen in het hoger en wetenschappelijk onderwijs. De NVAO schat de kans nihil in dat haar afnemers niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Daarbij dienen aanvragen betaald te worden, voorafgaand aan de behandeling ervan. Om die reden heeft de NVAO geen maatregelen genomen om dit risico te verlagen.

Liquiditeitsrisico

De NVAO heeft in 2022 de vereisten uit de regeling beleggen, belenen en derivaten OCW 2016 (gewijzigd d.d. 19 december 2018) nageleefd. Onder normale omstandigheden verwacht de NVAO in 2023 geen bijzonderheden rond de liquiditeitspositie. Voor alle wettelijke taken geldt dat de instellingen de tarieven betalen voorafgaand of in de aanvangsfase van een beoordeling.

Kasstroomrisico

De NVAO beschikt niet over financiële instrumenten waarover onzekerheid bestaat over toekomstige kasstromen.

Overig

In 2022 hebben er geen beheersbehandelingen plaatsgevonden conform artikel 11 van het beheersreglement.

De bezoldiging van alle Vlaamse bestuurders is conform het ministerieel besluit van 28-7-2011 met kenmerk 13DA-U-11.

NVAO BESTUURSVERSLAG 2022

24 MEI 2023

Inhoud

Bestuur NVAO	30
Samenstelling Algemeen Bestuur	30
Samenstelling Dagelijks Bestuur	31
Overzicht overige functies	31
Rooster van aftreden	33
Belangrijke bespreekpunten	34
Reflectie Algemeen Bestuur Instellingstoets	37

Bestuur NVAO

Na een aantal opeenvolgende jaren met veel bestuurlijke mutaties, is het bestuur in 2022 slechts op één positie gewisseld. Daarnaast is aan de Nederlandse kant het Algemeen Bestuur gecompleteerd met een tweetal toevoegingen.

In september 2021 ondertekende Sander van den Eijnden een contract voor een periode van twee jaar als bestuursvoorzitter van de NVAO. Na iets langer dan een jaar in dienst te zijn geweest bij de NVAO heeft Sander van den Eijnden zijn pensioen aangevraagd. Per 1 november 2022 trad hij terug als voorzitter van de NVAO.

Op voordracht van de Nederlandse minister Robbert Dijkgraaf van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap benoemde het Comité van Ministers per 1 oktober 2022 Arnold Jonk tot voorzitter van de NVAO voor een ambtstermijn van vier jaar. Arnold Jonk heeft voor zijn indiensttreding bij de NVAO diverse functies bekleed binnen het onderwijs. Zo was hij bestuurder in het Amsterdamse basisonderwijs bij 'Samen tussen Amstel en IJ' (STAIJ) en daarvoor werkzaam bij de Inspectie van het Onderwijs (Inspectie) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W). Hier bekleedde hij respectievelijk de functies van Hoofdinspecteur Primair Onderwijs en Expertisecentra en Directeur Kennis.

Voor Nederland geldt dat het Dagelijks Bestuur sinds 1 november 2022 door één bestuurder wordt ingevuld. Ook in de toekomst zal er geen tweede bestuurder worden aangenomen. De Nederlandse en Vlaamse geleding in het Dagelijks Bestuur hebben een even zwaarwegende stem in de besluitvorming, ook formeel, ongeacht het aantal bestuursleden.

Naast de komst van Arnold Jonk verwelkomde de NVAO twee bestuurders. Jo van Ham en Marc Vermeulen zijn op voordracht van minister Dijkgraaf, per 1 mei 2022 toetreden tot het Algemeen Bestuur. Zij hebben de vacante posities, die er aan Nederlandse zijde waren, ingevuld. Jo van Ham is onder andere jarenlang vicevoorzitter geweest van de Eindhoven University of Technology (TU/e) en Marc Vermeulen is onder meer hoogleraar aan de TIAS School for Business and Society in Tilburg.

Het Algemeen Bestuur van de NVAO kwam in 2022 zesmaal bijeen. Het Dagelijks Bestuur vergaderde wekelijks.

Samenstelling Algemeen Bestuur (per 31 december 2022)

dr. Arnold Jonk - voorzitter, Nederland, tevens lid Dagelijks Bestuur;
prof. dr. Wouter Duyck - vicevoorzitter, Vlaanderen, tevens lid Dagelijks Bestuur;
dr. Carine Steverlyncx - Vlaanderen, tevens lid Dagelijks Bestuur;
em. prof. dr. Ludo Beheydt - Vlaanderen;
lic. Julie Beyens - Vlaanderen;
Jozef de Cuyper - Vlaanderen;
Luc van Gorp - Vlaanderen;
mr. Jo van Ham - Nederland;
prof. dr. Jeroen Huisman - Nederland;
Mirjam Koster-Wentink MA - Nederland;
Maaïke Krom - Nederland;
Truus Omta - Nederland;
prof. dr. Marc Vermeulen - Nederland.

Samenstelling Dagelijks Bestuur (per 31 december 2022)

dr. Arnold Jonk - voorzitter, Nederland;
prof. dr. Wouter Duyck - vicevoorzitter, Vlaanderen;
dr. Carine Steverlyncx - Vlaanderen.

Overzicht overige functies

dr. Arnold Jonk - voorzitter, Nederland, tevens lid Dagelijks Bestuur

- Lid Reviewboard - Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Raad van Toezicht - Stichting de Schoolschrijver.

prof. dr. Wouter Duyck - vicevoorzitter, Vlaanderen, tevens lid Dagelijks Bestuur

- Lid Commissie Beter Onderwijs - Vlaamse regering;
- Onafhankelijk Bestuurder - Stichting Leerpunt;
- Lid Maatschappelijk Relancecomité - Vlaamse Regering;
- Zaakvoerder Research & Practice - CommV.

dr. Carine Steverlyncx - Vlaanderen, tevens lid Dagelijks Bestuur

- Bestuurslid - Instituut Sint-Maria te Antwerpen;
- Bestuurslid - Sint Lucas Antwerpen;
- Bestuurslid - Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling;
- Lid Algemene Vergadering - Verwondering (VZW);
- Voorzitter Raad van Bestuur - Vertrouwenscentrum Kindermishandeling West-Vlaanderen.

em. prof. dr. Ludo Beheydt - Vlaanderen

- Emeritus Professor - Universit  catholique de Louvain;
- Redacteur tijdschrift *Neerlandia*;
- Redacteur tijdschrift *Roczniki Humanistyczne*;
- Wetenschappelijk adviseur Erasmus+ OLS Scientific Committee voor Online Support cursussen en toetsen voor Europese talen.

lic. Julie Beysens - Vlaanderen

- Lid Raad van Bestuur - School Invest NV;
- Penningmeester - Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Gent;
- Raadgever Onderwijs - Bart Somers Viceminister-President van de Vlaamse Regering.

Jozef de Cuyper - Vlaanderen

- Ere-regeringscommissaris - Katholieke Universiteit Leuven, Universitaire Ziekenhuizen Leuven, Vives Noord, Vives Zuid en Evangelische Theologische Faculteit.

Luc van Gorp - Vlaanderen

- Bestuurslid - De Munt;
- Lid Algemene Raad - Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV);
- Lid Algemeen Beheerscomité - Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV);
- Lid medicomut en dentomut - Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV);
- Lid Verzekeringscomité - Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV);
- Voorzitter - Christelijke Mutualiteiten (CM);

- Voorzitter – Intermutualistisch Agentschap (IMA);
- Voorzitter – Intermut VZW (IM).

mr. Jo van Ham - Nederland

- Directeur – Van Ham Bestuur en Advies;
- Lid Raad van Commissarissen - Brainport Development NV.

prof. dr. Jeroen Huisman – Nederland

- Co-editor *Emerald Theory and Method in Higher Education Research* book series;
- Editor *Higher Education Policy*;
- Hoogleraar Hoger Onderwijs, Centre for Higher Education Governance Ghent (CHEGG) - Universiteit Gent.

Mirjam Koster-Wentink MA - Nederland

- Ambassadeur – Achterhoek in Beweging;
- Bestuurslid – VKBBO;
- Lid Bestuur - Coöperatie MBO Voorzieningen
- Lid Ledenraad – SURF;
- Lid Raad van Toezicht - Stichting Travers (bezoldigd);
- Vicevoorzitter – Achterhoek Board;
- Voorzitter - Kerngroep MBO Digitaal;
- Voorzitter College van Bestuur - Graafschap College (mbo).

Maaïke Krom - Nederland

- Afdelingspenningmeester - Jonge Socialisten Arnhem-Nijmegen;
- Lid Raad van Advies - Studentenvakbond AKKU;
- Lid Raad van Advies - Studievereniging Pontifex;
- Lid Raad van Toezicht - Stichting hbo medezeggenschap.

Truus Omta - Nederland

- Lid Raad van Advies - Piet Zoomers Holding B.V.
- Vertegenwoordiger - Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO);

prof. dr. Marc Vermeulen – Nederland

- Bijzonder Hoogleraar Bestuurskunde - Stellenbosch University;
- Commissielid - Commissie Macrodoelmatigheid mbo;
- Eigenaar - V-square BV;
- Hoogleraar Strategie-analyse - TIAS School for Business and Society;
- Lid Raad van Advies - Inspectie van het Onderwijs;
- Lid Raad van Toezicht - Hogeschool Utrecht;
- Voorzitter Bestuur - Zuidelijke Rekenkamer;
- Voorzitter Raad van Toezicht - Nieuwe Eindhovense Opvang Stichting;
- Voorzitter Adviesraad - Stichting Leerplan en Ontwikkeling.

Rooster van aftreden (per 31 december 2022)

		Startdatum	Einddatum 1 ^e termijn	Einddatum 2 ^e termijn
Nederland				
dr. A. Jonk	Voorzitter, lid DB	01.10.2022	01.10.2026	
mr. J. van Ham	Bestuurslid	01.05.2022	01.05.2026	
prof. dr. J. Huisman	Bestuurslid	01.04.2019	01.04.2023	01.04.2027
M. Koster-Wentink MA	Bestuurslid	01.11.2020	01.11.2024	
M. Krom	Bestuurslid, student-lid	01.01.2021	01.01.2025	
T.J.E. Omta	Bestuurslid	01.05.2017	01.05.2021	01.05.2025
prof. dr. M. Vermeulen	Bestuurslid	01.05.2022	01.05.2026	
Vlaanderen				
prof. dr. W. Duyck	Vicevoorzitter, lid DB	01.11.2020	01.11.2024	
em. prof. dr. L. Beheydt	Bestuurslid	01.02.2017	01.02.2021	01.02.2025
lic. J. Beysens	Bestuurslid	01.11.2019	01.02.2021	01.02.2025
J. de Cuyper	Bestuurslid	01.12.2021	01.12.2025	
L. van Gorp	Bestuurslid	01.12.2021	01.12.2025	
dr. C. Steverlynck	Bestuurslid, lid DB	01.12.2021	01.12.2025	

Belangrijke bespreekpunten

In 2022 kwam het Algemeen Bestuur van de NVAO vijfmaal bijeen (9 maart, 18 mei, 22 juni, 28 september en 7 december). Na het opheffen van de regelgeving rondom COVID-19 hebben de vergadering allemaal fysiek plaatsgevonden. Tijdens de vergaderingen wordt het conceptverslag van de voorgaande vergadering vastgesteld. Tevens zijn de besluiten- en actiepuntenlijsten van het Algemeen Bestuur en de overzichten van de afgeronde beoordelingsprocedures voor Vlaanderen en Nederland beschikbaar. Het Algemeen Bestuur kan tijdens de vergaderingen de opvolging van concrete beoordelingsprocedures bespreken, evenals procedures in het kader van de regeling bezwaar en beroep. Het afgelopen jaar sprak het Algemeen Bestuur specifiek over onderstaande onderwerpen.

Bestuursakkoord

Naar aanleiding van een interne notitie op 7 december 2020 heeft het Comité van Ministers de departementen verzocht een nieuw organisatiemodel uit te werken. In het gesprek dat de departementen en de NVAO hebben gevoerd, is vast komen te staan dat het huidige binationale karakter van grote waarde is en behouden moet blijven. Het Comité van Ministers heeft in december 2021 besloten om niet voor ontvlechting te kiezen. Wel heeft het Algemeen Bestuur van de NVAO vastgesteld dat het nuttig is om de afdelingen Nederland en Vlaanderen intern meer organisatorische zelfstandigheid te verlenen.

Op 12 oktober 2022 is er in het Dagelijks Bestuur een bestuursakkoord bereikt. Hier is door velen binnen de organisatie hard aan gewerkt. Het uitgangspunt van het bestuursakkoord is dat de NVAO bestaat uit twee afdelingen, Nederland en Vlaanderen, en een kleine gezamenlijke bestuursondersteuning. Dit zorgt voor meer symmetrie. Het bestuur is en blijft binnen de grenzen van het bestuursreglement eindverantwoordelijk voor zowel de accreditatiebesluiten als de bedrijfsvoering. Het bestuur delegeert taken, verantwoordelijkheden, verantwoordingsplicht en zorgplicht naar de directeur Nederland en directeur Vlaanderen. De gedelegeerde taken betreffen met name de organisatorische inrichting van de afdelingen, de uitoefening van het werkgeverschap en het personeelsbeheer, de informatiehuishouding en het financiële beheer. De kosten van de Nederlandse respectievelijk Vlaamse bedrijfsvoering worden gedekt uit Nederlandse respectievelijk Vlaamse baten. Beide afdelingen beschikken over eigen bankrekeningen die ze autonoom beheren, onder het toezicht van het Dagelijks Bestuur dat te allen tijde inzicht in deze bankrekeningen heeft. Beide afdelingen beschikken over de eigen opgebouwde reserves tot en met 2022.

Het bestuur gaat ervan uit dat de Nederlandse en Vlaamse geleding in het DB elk een even zwaarwegende stem hebben in de besluitvorming, ook formeel, ongeacht het aantal bestuursleden. Als de stemmen bij besluiten ten aanzien van beoordelingsprocedures zouden staken, wordt het Algemeen Bestuur om advies gevraagd. Als dit niet alsnog tot overeenstemming binnen het Dagelijks Bestuur leidt, geeft de Nederlandse stem de doorslag bij besluiten ten aanzien van Nederlandse beoordelingsprocedures en de Vlaamse stem bij besluiten van Vlaamse beoordelingsprocedures. Over alle andere voorstellen beslist het DB bij unanimititeit. Als die ontbreekt is het voorstel verworpen.

Het DB zorgt voor de interne kwaliteit van de beoordelingsprocedures en het inhoudelijke beleid van NVAO. Het doet dat via een adequate interne kwaliteitszorg die onder meer, maar niet enkel, een opvolging van de adviezen en aanbevelingen van de vijfjaarlijkse ENQA-review en van de kwaliteitscommissie van het Algemeen Bestuur impliceert.

Naar verwachting leidt het bestuursakkoord tot substantieel minder bestuurlijke aandacht voor de bedrijfsvoering en is er meer ruimte voor een sterke inhoudelijke samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen.

ENQA Review

Nadat in maart 2022 een panel van The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) op bezoek is geweest in Den Haag, heft het in oktober 2022 zijn conclusies gepubliceerd. Het panel heeft geoordeeld dat de NVAO volledig in lijn is met de *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*, dé Europese standaarden voor kwaliteitszorg. De NVAO toont hiermee haar inzet tot de Europese afspraken in het kader van de Bolognaverklaring en wordt het proces om het ENQA-lidmaatschap en registratie in The European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR) te vernieuwen voortgezet.

Na vier succesvolle ENQA-reviews, heeft de NVAO gekozen voor een *targeted review*. Het doel van deze gerichte beoordeling was om de focus te leggen op de aanbevelingen en opmerkingen uit de laatste volledige *review*. Het ENQA-panel beoordeelde bijvoorbeeld substantiële wijzigingen aan het kwaliteitszorgstelsel. Denk hierbij aan de Instellingsreview in Vlaanderen. Ook schonk het panel aandacht aan een *enhancement area*. Dit is een onderdeel binnen de organisatie waarin de organisatie zich verder wil ontwikkelen. Voor de NVAO is dat het systeem voor interne kwaliteitszorg. Op basis van interne gesprekken met medewerkers, aangevuld met verzamelde informatie van de externe stakeholders kwam een zelfevaluatierapport tot stand.

Het beoordelingsrapport laat goed zien dat het Nederlandse kwaliteitszorgstelsel toe is aan een volgende stap. Het ENQA-panel is tevreden met de invoering van een pilot omtrent instellingsaccreditatie, maar stelt dat in Nederland verdere stappen kunnen worden gezet, gelet op het goed functionerende systeem van interne en externe kwaliteitszorg. De NVAO is voorstander van de invoering van instellingsaccreditatie om op die manier te voorzien in de behoefte aan meer vertrouwen en zelfbeschikking van instellingen. Daarnaast meent de NVAO dat instellingsaccreditatie de betrokkenheid van medewerkers en studenten bij het algehele proces kan versterken en daarmee de verantwoordelijkheid voor kwaliteitsverbetering van onderwijs op de juiste plek legt. Uit het rapport komt verder naar voren dat de interne kwaliteitsborging goed ontwikkeld is binnen de afdeling Nederland en de afgelopen jaren positief verder is verbeterd. Er is veel interne en externe afstemming en kalibratie. Dit heeft een aantoonbaar positieve invloed op het beleid en de uitvoering. Het ENQA-panel beveelt de afdeling Nederland aan de positie ten opzichte van thematische analyses te heroverwegen. De Nederlandse afdeling kan met haar autoriteit en kennis een meer actieve bijdrage leveren aan het onderwijsbeleid in Nederland. Thematische analyses kunnen het debat in het hoger onderwijs beïnvloeden.

Tijdens de gesprekken met de Vlaamse afdeling stond het ENQA-panel vooral stil bij de verdere invoering en uitrol van het nieuwe Vlaamse kwaliteitszorgsysteem sinds 2019. Het panel is erg tevreden over de responsiviteit van de Vlaamse afdeling, de korte lijnen met de hogeronderwijsinstellingen en de betrokkenheid van alle stakeholders. Het panel complimenteert het Vlaamse team met de eerste systeembrede analyse. Systeembrede analyses geven inzicht in de stand van zaken rond een bepaald aspect of aspecten van onderwijsbeleid en stellen die informatie beschikbaar voor de hogeronderwijsgemeenschap, voor externe stakeholders zoals het werkveld, en bij uitbreiding voor de brede samenleving. De betrokkenheid van verschillende stakeholders hierin sprak het panel erg aan. De overzichtsrapportages geven een goed inzicht in de beoordelingsactiviteiten van de Vlaamse afdeling. De instellingsreview mag ook op veel interesse van het ENQA-panel rekenen. Deze aanpak van autonomie en verantwoordelijkheid voor de instellingen oogst veel lof van de experts en werd bovendien bevestigd door de Vlaamse universiteiten en hogescholen. In het licht van deze positieve ervaringen, moedigt het panel de NVAO aan om deze goede praktijken ook in Nederland zichtbaar te maken en mee te nemen in de huidige discussies over het Nederlandse kwaliteitszorgstelsel. Het panel formuleerde geen aanbevelingen voor de Vlaamse afdeling.

Regeling Bezwaarschriftenprocedure Awb NVAO

In Nederland kan een instellingsbestuur bezwaar aantekenen tegen een besluit van de NVAO. Op deze procedures zijn de Algemene wet bestuursrecht en de Regeling Bezwaarschriftenprocedure Awb NVAO van toepassing. Het Algemeen Bestuur heeft in 2022 de gewijzigde Regeling Bezwaarschriftenprocedure Awb voor de afdeling Nederland goedgekeurd. Met ingang van 1 januari 2023 is de nieuwe regeling van kracht.

Reflectie Algemeen Bestuur Instellingstoets

Inleiding

In Europa is er een tendens om beoordelingen van het hoger onderwijs (HO) door externe kwaliteitszorgorganisaties op opleidingsniveau te vervangen door of aan te vullen met beoordelingen op instellingsniveau (hierna Instellingstoets of IT genoemd), in lijn met een aanbeveling van de Europese Raad. De basispremissie hierbij is dat instellingen zelf moeten en kunnen instaan voor de kwaliteitszorg en -borging van de aangeboden opleidingen. Het proces van externe verantwoording over de onderwijskwaliteit is in een IT zo georganiseerd dat de werking van de interne kwaliteitszorg (KZ) in beeld wordt gebracht, evenals de wijze waarop dit systeem de kwaliteit en de effectiviteit van het onderwijs controleert, stimuleert en verbetert indien nodig. De focus is dus de realisatie en internalisering van een continu kwaliteitszorgsysteem in een instelling, eerder dan de grondige studie van elke opleiding. Het doel van een dergelijk systeem is kwaliteitsverbetering en het bevorderen van een kwaliteitscultuur, eerder dan een vergelijkende (maar vaak weinig valide) rangschikking van opleidingen in eenzelfde domein.

Een dergelijk systeem stelt meer vertrouwen in de aanbiedende instellingen. Het vereist een gebleken hoge basiskwaliteit van onderwijs, waarbij de kwaliteit reeds herhaaldelijk (extern) getoetst en aangetoond is, en een systematisering van de KZ. En het vereist bovendien een sterke interne kwaliteitscultuur, waarbij alle stakeholders/ betrokkenen, van student tot docent, bestuur en werkveld, op betekenisvolle wijze betrokken zijn bij de KZ. Het systeem is dan ook vooral te vinden in landen met een kwaliteitsvol en goed uitgebouwd onderwijs en met een langere traditie in kwaliteitszorg en opleidingsaccreditatie (OA), waar de schaalgrootte van de instellingen een dergelijk systeem ook toelaat.

Voorgeschiedenis

In zowel Nederland als Vlaanderen lijken de basisvoorwaarden voor de levensvatbaarheid van een IT vervuld: de kwaliteit van het hoger onderwijs is in het algemeen zeer goed en redelijk homogeen, na jaren van zich ontwikkelend kwaliteitszorgbeleid. Bijgevolg manifesteert de Europese tendens zich ook in de lage landen: OCW startte in 2014 de verkenning van IT, wat leidde tot een experiment IT met lichtere opleidingsaccreditaties (OA), onder aansturing van een klankbordgroep. Minister Van Engelshoven richtte in 2021 een brief aan de Tweede Kamer met het voornemen tot invoering van de IT, initiatief dat werd bevestigd door haar opvolger minister Dijkgraaf in 2022. In hetzelfde jaar volgden overleg en werkconferenties, gericht op de nakende beoogde start van het wetstraject, wat de invoering van de IT in 2025 moet mogelijk maken. In Vlaanderen startte de oefening op hetzelfde moment, in 2014, toen minister Crevits een taskforce IT opstartte. Dit leidde sneller tot implementatie: de pilots voor de IT werden in 2015 besloten, met vrijwillige deelname van alle in aanmerking komende instellingen. De pilots gingen van start in 2016, wat leidde tot de unanieme goedkeuring van het KZ-stelsel met IT door het parlement in 2018. In 2019 startte het nieuwe stelsel formeel, voor een eerste cyclus van zes jaar, die binnenkort formeel geëvalueerd wordt, maar voorlopig informeel de tevredenheid van alle stakeholders/betrokkenen geniet, en geleid heeft tot systematisering en professionalisering van de KZ.

Uit bovenstaande geschiedenis en de verschillende snelheden die ontwikkeld werden, wordt duidelijk dat de stelsels in beide landen, verenigd in dezelfde verdragsorganisatie NVAO sedert 2005, en ondanks de parallelle in de inhoudelijke ontwikkeling, de voorbije jaren uit elkaar groeiden. En, vervolgens, dat het politieke debat in Nederland deze nu terug naar elkaar lijkt te voeren. Deze evolutie biedt bijzondere (leer)kansen voor de NVAO als binationale KZ-organisatie. De bedoeling van deze tekst is om beknopt het algemene standpunt van de NVAO omtrent de IT te verduidelijken, en om een aantal aandachtspunten en randvoorwaarden aan te halen die een succesvolle invoering van de IT mogelijk moeten maken. Gezien de beperkte omvang van deze tekst en de complexe, regelgevende verschillen tussen beide landen, wordt

hierbij geenszins een gedetailleerde, uitgewerkte methodologie voor de optimale invulling van een dergelijk stelsel uitgewerkt. Dit zal noodzakelijkerwijs uitgewerkt dienen te worden binnen de context van een onderwijssysteem, én in overleg met alle stakeholders, en zal elders beschreven worden. Deze tekst betreft dus louter principiële overwegingen. Het uitgangspunt is hierbij dat de NVAO en haar bestuur voorstander zijn van een systeem IT waarbij onderwijskwaliteit op instellingsniveau geborgd en verantwoord wordt. Tevens vindt de NVAO dat dit systeem zoals élk KZ-systeem, niet noodzakelijk succesvol is, maar dat dit afhankelijk is van de systeemkenmerken, -uitwerking, randvoorwaarden en draagvlak.

Doel van een KZ-systeem op instellingsniveau

“Waarom doen we dit eigenlijk?” Het ultieme doel van elk KZ-systeem is de verbetering en verantwoording van onderwijskwaliteit. In een IT-systeem wordt dit nagestreefd door de reflectie over, en uitvoering van KZ bij de instellingen voor HO zelf te leggen. Deze instellingen ervaren na jaren OA namelijk een spanning tussen de inspanningen die zij intern verrichten voor KZ, en hoe zij zich hierover vervolgens extern moeten verantwoorden. Men heeft het gevoel al meermaals ‘door de hoepel’ te zijn gesprongen: dat loopt het risico dat men de OA ziet als een technische aangelegenheid waar men expertise in opbouwt, maar waarbij men tegelijk een disconnectie ervaart tussen de uitkomst en de reële onderwijskwaliteit die voorwerp uitmaakt van de procedure. Die perceptie strookt niet altijd met de perceptie buiten het onderwijsveld, die aan de OA's een gevoel van controle toekent dat niet steeds strookt met de onderliggende realiteit. OA lijkt een sterker extern toezicht te impliceren dan een IT, maar dat is niet zo. Dat instellingen zélf het extern toezicht op de eigen opleidingen moeten internaliseren, op een systematische basis, is het uitgangspunt van IT. De basispremissie bij een IT is dat een instelling die zélf een KZ beheert uiteindelijk een sterkere, en meer continue onderwijskwaliteitszorg en kwaliteitscultuur realiseert en internaliseert dan de opeenvolging van een reeks momentane inspanningen en evaluaties, waarbij men primair extern verantwoordt, zoals in de OA. De IT gaat na of het interne KZ-systeem leidt tot borging en duurzaamheid van bestaande onderwijskwaliteit, en tot remediëring van de onderwijskwaliteit in die opleidingen waar het KZ-systeem groeimogelijkheden detecteert. Het is belangrijk dat bij het uitdragen van een nieuw KZ-systeem dit basisdoel van continue zelfreflectie en interne kwaliteitsverbetering, als fundament voor verantwoording en gelijke basiskwaliteit als uitgangspunt benadrukt wordt.

Basiskkenmerken van een KZ-systeem op instellingsniveau

De invoering van een adequaat KZ-stelsel met IT vereist in eerste instantie dat een systeem opgezet wordt waarbinnen instellingen de gerealiseerde (Do) onderwijsvisie (Plan) en leerresultaten monitoren met adequate instrumenten (Check), hierover reflecteren, en het resultaat van deze reflectie omzetten in remediërende acties (Act) en dus kwaliteitsverbetering. De verschillende fasen van een dergelijke PDCA-cyclus kunnen zich cyclisch manifesteren, maar het totale KZ-systeem is, in tegenstelling tot OA, een continue inspanning. Instellingen zijn daarbij autonoom in het bepalen van de onderwijsvisie, de manier waarop die gerealiseerd wordt, en in de precieze uitwerking van het KZ-systeem dat dit beheert, binnen de contouren die de overheid vastlegt als essentiële elementen. Dit minimale kader dient bij alle instellingen en in alle contexten gegarandeerd te zijn, en de overheid dient deze minima vast te leggen teneinde vergelijkbare basiskwaliteit te waarborgen. De methodiek dient voldoende ruimte te laten voor de specificiteit, visie en autonomie van de instelling, maar tevens consistent te zijn over alle instellingen heen. De volgende systeemkenmerken zijn voor de NVAO cruciaal:

- Cruciaal voor (het vertrouwen in) een dergelijk systeem is dat een dergelijk intern KZ-systeem gevoed wordt met informatie van externe en onafhankelijke deskundigen (peer review), in procedures die binnen en door de instelling zelf uitgedacht en uitgevoerd worden. In een IT is de externe blik dus niet enkel aanwezig in de procedure van de IT zelf, maar is een essentieel voorwerp van die IT precies de systematische inzet van peer review in de eigen kwaliteitszorgprocessen van en door de instelling. Dit vereist uiteraard een kader voor de definitie en inzet van dergelijke externe en onafhankelijke deskundigheid. Ook andere relevante stakeholders (studenten, werkveld) dienen in de KZ systematisch

betrokken te worden. Dit vereist ook een goede ondersteuning en stevige stem van studenten en personeel om deze verantwoordelijkheid waar te kunnen maken. Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor het vertrouwen in het systeem, en voor het draagvlak dat zelfreflectie en kwaliteitsverbetering vereist. Ook de IT zelf steunt op onafhankelijke, externe deskundigen;

- Het KZ-systeem dient te valideren en te garanderen dat de opleidingen voldoen aan relevante kaders, criteria en standaarden, internationaal (e.g. de European Standards and Guidelines) en in het beroeps- en werkveld. Deze kaders kunnen al dan niet door de overheid of instellingen vertaald worden in kwaliteitskenmerken;
- In een dergelijk systeem, dient op grond van de uitkomsten van het interne KZ-systeem, door de instellingen zelf, en voor elke opleiding, op regelmatige basis (bv. ten laatste om de zes jaar), een gemotiveerde cyclische accreditatiebeslissing genomen te worden. Deze beslissing situeert zich op bestuurlijk niveau en impliceert verantwoordelijkheid voor de onderwijskwaliteit en het eigenaarschap van het aanbod;
- Dit besluit gaat gepaard met publicatie van publieke informatie omtrent de kwaliteit van de betreffende opleidingen, ter verantwoording naar de overheid, de maatschappij, ouders en studiekeuzers. Deze informatie bevat een gemotiveerde evaluatie van de onderwijskwaliteit en de elementen die daarbij een rol speelden in het interne KZ-systeem. Deze informatie moet zichtbaar, makkelijk bereikbaar en voldoende gedetailleerd beschikbaar gesteld worden door de instelling zelf, als essentieel onderdeel van de opleidingsinformatie (minstens op de websites die deze informatie bevatten). Op systeemniveau is het voor de transparantie noodzakelijk dat de NVAO periodieke meta-analyses uitvoert en/of events organiseert over clusters van opleidingen (bv. lerarenopleidingen), of over opleidingsoverschrijdende thema's (bv. werkplekleren, digitaal afstandsonderwijs, studentenwelzijn). Niet met het oogmerk om rangschikkingen te genereren, maar om de maatschappij te informeren over landelijke en/of sectorale ontwikkelingen, om een platform te creëren waarbinnen instellingen kunnen leren van elkaar, of om de kwaliteit te ondersteunen bij systeemuitdagingen (bv. een pandemie of een technische innovatie);
- Het KZ-systeem voorziet expliciet dat de overheid de NVAO belast met bijkomende, gerichte onderzoeksopdrachten (bv. met betrekking tot leraren-, of zorgopleidingen), indien specifieke ontwikkelingen in maatschappij of instelling(en) daartoe nopen.

Randvoorwaarden voor een KZ-systeem op instellingsniveau

Zoals hierboven gesteld, zijn verschillende KZ-systemen wenselijk in verschillende fasen van onderwijsontwikkeling en -professionalisering. Een IT is een systeem dat (enkel) geschikt is voor onderwijssystemen en instellingen die een verzekerde basiskwaliteit en een reeds goed uitgebouwde kwaliteitszorg hebben. Dit impliceert niet dat een IT steeds en overal zal leiden tot de gewenste verbetering of borging van de onderwijskwaliteit. Een aantal randvoorwaarden bepalen het succes van de invoering van een stelsel. Deze tekst beoogt niet volledig te zijn, maar de volgende elementen vereisen volgens de NVAO adequate reflectie en realisatie:

- Met een IT verleent een overheid verantwoordelijkheid, maar ook verdergaande autonomie voor de KZ aan haar hogeronderwijsinstellingen. Dit impliceert dat een overheid ook weloverwogen maar krachtdadig moet kunnen en durven optreden indien de continue verantwoording voor de kwaliteit in een intern KZ-systeem suboptimaal is, en dus bijgevolg de realisatie van leerresultaten en relevante standaarden niet gegarandeerd blijkt. Gezien het macroniveau waarop de besluitvorming in een IT-stelsel plaatsvindt, ontstaat daarbij het risico dat besluiten over een instelling in bepaalde gevallen te verregaande consequenties hebben ("too big to fail"). Het vertrouwen in het stelsel vereist dat een overheid in die gevallen waar de IT uitwijst dat de instelling onderwijskwaliteit niet garandeert wél ingrijpt en de verantwoordelijkheid over die onderwijskwaliteit aan toetsbare voorwaarden onderwerpt, of die verantwoordelijkheid zelf opnieuw opneemt. Dit vereist een a priori, goed uitgewerkte opvolging van consequenties bij negatieve besluiten of voorwaarden, die domeinspecifiek kunnen zijn in functie van maatschappelijke (beroeps)noden of krapttes op de arbeidsmarkt (bv. zorg, leraren, ordehandhaving) of onderwijsfaciliteiten (bv. didactiek, stagemogelijkheid...). Zo is in het huidige stelsel in Vlaanderen bijvoorbeeld voorzien dat een

negatieve IT leidt tot OA's door de NVAO voor alle opleidingen van de betreffende instelling. Andere opvolgacties zijn mogelijk, maar een goede uitwerking is noodzakelijk voor de duurzaamheid en het draagvlak van het stelsel. Deze overweging impliceert tevens een duidelijk kader en precieze timing voor de overgangperiode naar een nieuw stelsel, in Nederland rekening houdend met de bestaande Instellingstoets Kwaliteitszorg (ITK). Voor die instellingen die (nog) geen aangetoond functionerend KZ-systeem hebben moet nagedacht worden over een optimale fasering;

- De autonomie van de instellingen voor KZ in een IT impliceert dat het toezicht op het systeem zelf door een onafhankelijke overheidsorganisatie beheerd wordt. IT-procedures dienen derhalve door de NVAO uitgevoerd te worden. Dit vereist een gerichte rekrutering van specifieke en noodzakelijke expertise, waarvoor de middelen voorzien moeten worden;
- Gezien de graad van professionalisering die een IT vereist, dient goed nagedacht te worden over welke instellingen in een IT-stelsel kunnen stappen, en voor welke opleidingen. Binnen Europa wordt in veel stelsels een onderscheid gemaakt naar schaal en/of het publieke of private karakter van instellingen (ook in VL bijvoorbeeld vallen andere (ambtshalve) geregistreerde instellingen niet onder IT). De NVAO vindt dit ook voor de Nederlandse en Vlaamse stelsels een logische manier van kijken. Instellingen die zelf erkennen (nog) geen systematisch en duurzaam KZ-systeem te hanteren of de schaal ontbreken om dit op een efficiënte manier te doen vallen beter onder OA. Op opleidingsniveau acht de NVAO het aangewezen dat bijvoorbeeld nieuwe opleidingen en hun initiële accreditatie buiten het stelsel van de IT op onderwijskwaliteit en macrodoelmatigheid beoordeeld worden, zodat externe borging van basiskwaliteit gegarandeerd is vooraleer hun verdere accreditaties deel uitmaken van de interne KZ. Ook kunnen er voor toetreding tot een IT duidelijke eisen aan de vormgeving van medezeggenschap van personeel en studenten worden gesteld, zodat de checks and balances die voor een duurzaam goede werking van een KZ-systeem op orde zijn en blijven;
- De IT vereist een continue dialoog met externe betrokkenen (bv. werkveld) en het onderwijsveld (bv. instellingen en studenten), zowel bij de totstandkoming als uitwerking van het stelsel, als in de effectieve uitvoering ervan. Dit vraagt een actieve dialoog tussen de NVAO en de (besturen van de) individuele instellingen, en het vereist een klankbordgroep met alle betrokkenen die samen het eigenaarschap dragen van de hele KZ.

Conclusie

De NVAO is voorstander van IT. Het systeem past in een logische evolutie van kwaliteitszorg in het kwaliteitsvolle hoger onderwijs dat in Nederland en Vlaanderen bestaat. Het biedt bijzondere kansen voor de versterking van KZ en een kwaliteitscultuur binnen de instellingen zelf, wat cruciaal is voor de verdere verbetering van de onderwijskwaliteit. Cruciaal is dat relevante stakeholders en externe, onafhankelijke deskundigen centraal staan in het systeem, met gemotiveerde borgingsbesluiten en publieke informatie over de kwaliteit van de opleidingen en over de kwaliteitszorg. De overheid moet nadenken over de randvoorwaarden voor succesvolle implementatie, van formele en procedurele (de)escalatieprocedures, over een tijdspad voor instellingen én (nieuwe) opleidingen, tot de uitrol en verzekering van het essentiële draagvlak. In lijn met de keuze voor gezamenlijke ontwikkeling van de kwaliteitszorg in Nederland en Vlaanderen, verdient het aanbeveling dat binnen NVAO Nederland en Vlaanderen in overleg en op basis van gecoördineerde standpunten een vergelijkbaar IT-stelsel uitwerken. Dat is ook voor de Europese geloofwaardigheid belangrijk. Op die manier kan namelijk worden aangetoond dat zelfs bij verschillende regelgeving en afwijkende wettelijke bepalingen een coherente en transparante Kwaliteitszorg hoger onderwijs met instellingsresponsabilisering kan worden uitgebouwd.

Colofon

NVAO JAARVERSLAG 2022

24 mei 2023

Samenstelling: NVAO

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net